

Dr. Ramaseter Robert
Budape
I. Diszter 2. Il. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

IX évfolyam 260. szám
1928 November 30 péntek
* 5689 Kiszlév 17 *

**A Keren Hajjeszód
épití az országot!**

**Aldozatok örvendő sziv-
vel az ujjászülető Palesz-
tina oltárán!**

Egy kis vita az állampolgárságról

Mióta az Erdélyi Zsidó Választási Blokk megkezdte kartellárgyalásait a kormányral, a román és magyar sajtó szinte egyöntetűen úgy emlékezett meg erről a tényről, hogy a kormány a cionistákkal tárgyal és a cionistákkal kötött választási egyezményt. Nem tartottuk szükségesnek eddig helyreigazítani ezt a terminológiában megnyilatkozó fogalomzavart s csak arra szorítottunk, hogy mi, mint a szóbanforgó zsidó politikák autentikus forrása, mindig a tényeknek megfelelően hangsúlyozzuk ki, hogy nem a cionisták, hanem a Zsidó Választási Blokk folytatja a kartellárgyalásokat. A fogalomzavar oka nyilván abban rejlik, hogy a Választási Blokk vezetősége nagyrészt olyanokból áll, akik a cionista szervezetnek is tagjai és hogy maga Maniu Gyula mindig előszeretettel hangoztatta hogy ő a cionista zsidókkal van fegyverbarátságban. Ezalatt természetesen azt érthette a miniszterelnök, hogy a magát eltagadó asszimilációs politika helyett a nyílt és öntudatos népkisebbségi irányzatot tartja a zsidóság helyes politikájának.

Azzal minden elfogulatlan ember tisztában van, hogy a cionizmusnak mint olyanoknak nincsenek belpolitikai aspirációi, ezzel szemben a cionisták mint kötelességtudó állampolgárok igenis aktív részt kívánnak venni az ország politikai életében. A cionista világnézetből folyó logikus következmény pedig az, hogy a zsidóság mint népi kisebbség vegyen részt a belpolitikában. Csak ennyiben van köze a cionizmusnak a belpolitikához. Ettől eltekintve azonban az Erdélyi Zsidó Választási Blokknak nemcsak cionisták a tagjai, hanem mindazok a zsidók, akik a népkisebbségi elv alapján állanak s akik ilyenformán nem tagjai más román, vagy kisebbségi, vagy osztálypartnak.

Mindezeknek elmondását az tette aktuálissá, hogy a nemrég még kormányparti „Universul” hasábjain Constantin Bacalbasa éles támadást intézett a kormány ellen a „cionistákkal” kötött karell miatt. „A cionista zsidó olyan zsidó — írja Bacalbasa — aki a palesztinai állampolgár, olyan állampolgár tehát, amely nem azonos azzal az országgal, ahol él.” Ez a mondat, azt hisszük, éppen eléggé rávilágít a cikkirő tárgyi tudására és mentalitására. „Mondhatná valaki, — folytatja elmefuttatását a cikkirő — hogy a cionista párton kívül van német és magyar párt, sőt UER-párt is Romániában. Természetes, hogy van, hiszen mi bővebben vagyunk az ilyen extranacionális pártoknak. De különbséget kell tennünk; mindezek a pártok hivatalosan proklamálták, hogy egyetlen hazájuk Románia. Azt, hogy ez a nyilatkozat öszinté-e vagy sem, nem tudjuk bizonyítani, de ez a helyzet. A cionisták azonban azt vallják, hogy van egy másik hazájuk is, ezért nevezik magukat cionistáknak. E minőségükben joguk van minden törvényes védelemre, el kell ismernünk állampolgárságukat, amelyet választottak, de a román állam polgárai nem lehetnek, mert ha meg is volt a román állampolgárságuk, elvesztették azon a napon, amikor az új Palesztina állampolgárainak proklamálták magukat.”

Azok után, hogy az angolai cionista szervezet elnökét, sir Alfred Mond-ot csak nemrég emelték a lordi méltóságra és azok után, hogy a cionista világszervezet egyik díszelnöke Louis Brandeis egyben az amerikai Egyesült Államok legfőbb bírója és azok után, hogy a világ összes számottevő államférfiai és politikusai, közöttük Románia legkiválóbb gondolkodói is, ismétellen leszögezték, hogy a cionizmust olyan mozgalomnak tartják, amely a legkisebb mértékben sem ellentétes az igazi hazafiassággal, felfemelve érezzük magunkat, hogy erre az otromba és átlátszó célna támadásra válaszoljunk. Minthogy azonban a cikk választási agitáció céljából íródott, mégis helyénvalónak gondoljuk egy-két megjegyzést fűzni hozzá. Mindenekelőtt: csak beteg agyvelő gondolhat olyant, hogy a cionisták a pa-

lesztinai állam polgárainak tekintik magukat. Épen a cionisták tudják a legjobban, hogy a palesztinai állampolgárság elnyerése ugyanolyan hosszadalmas és körülményes processzus, mint bármely más állampolgárság megszerzése és hogy a legelső feltétel, amely megkívántatik: a bizonyos éven át való állandó otthagás. A cionista zsidók helyzete körülbelül ugyanaz, mint az amerikai állampolgárokká vált irek, vagy románok helyzete, akik amellett, hogy hűséges és kötelességtudó polgáraivá váltak új hazájuknak, nem feledkeztek meg régi otthonukról sem, hanem szeretettel gondoltak Óceánon túli véreikre és ha módjukban áll, segítik is őket. Mit szólna Bacalbasa ur, ha egy amerikai románt azért, mert száz dollárt adományozott a bukaresti Eminescu szoborra, meg akarának fosztani amerikai állampolgárságától. Talán sokkal jobban fel volna háborodva, mint ahogy mi felháborodtunk az ő cikkén. De ne menjünk olyan messzire. Számos görög származású ember él Romániában, akik közül sokan ha-

talmas politikai karriert futottak meg sőt felvitték a miniszteri bársonyszékig is és akik — amikor Görögország ujjáépítése érdekében világmozgalom indult meg — nyíltan és áldozatos szívvél állottak egykori hazájuk ügye mellé. Ugy tudjuk, hogy Jan Chrisoveloni bankár egymaga több hatalmas középületet emeltetett Athénben a saját költségén. Ki merete ezért kétségbe vonni Chrisoveloni jó román hazafiságát?

Mi, cionisták épen azzal tüntetjük ki magunkat, hogy mindenütt lojális és odaadó polgárai vagyunk annak az állampolgárságnak, ahol élünk és mind az első sorokban masirozunk a kötelességteljesítés terén. Épen népkisebbségi és fajunkhoz való hűségünk kötelez bennünket az állampolgárság iránti hűségre. Az ilyen otromba támadások csak arra jók, hogy végleg felnyissák a nagyközönség szemét és megmutassák, milyen szellem uralkodik annak a lapnak a hasábjain, amelynek főszerkesztője még nemrég az ország igazságügyminisztere volt.

Marton Ernő

Bocu Sever Bánát minisztere nyilatkozik az Uj Keletnek

a tartományok és minisztériumok céljairól. Az egyes tartományok fővárosaiban fognak működni a tartományi minisztériumok. Két évre van szükség, hogy az országban a viszonyok normalizálódjanak

(Timisoara-Temesvár, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Dom-tér környékét, ahol a temesvári prefektúra palotája díszleg, már napok óta megszállva tartják a bánati községek és városok delegációi, valamint a különböző magánfelek légiója, akik valamennyien ügyes-bajos dolgjaikban szeretnének a Maniu-kormányt itt tartózkodó bánai minisztere, Bocu Sever elé járulni. Az előszobákban elfogyhatatlan a tömeg és az emberek egyinás kezébe adják a miniszteri fogadószoba ajtajának rézkilincset. A miniszter az első napokban ugyan még rendületlen energiával fogadta a kérelmezők tömegét, utóbb azonban kénytelen volt ezt a rendszert beszűntetni és kiadta a rendeletet, hogy kisebb ügyekben a kérelmezők irásában foglalt panaszait kabinetfőnökének, a fiatal és szimpatikus Imbuzánnak adják át. Tőle tudjuk meg, hogy ezeknek az egybegyűjtött és írásban bennvittott kérvényeknek a száma a mai napig felrög két-ezeröttszázra. Mennyi sérelme és panasza lehet az egykor gazdagságáról annyira híres Bánátnak, hogyha alig két nap alatt a kérvények ilyen ijesztő száma szaporodtak fel.

Az új bánati miniszter hatalmas alakjával a prefektus dolgozószobájában találjuk magunkat szemben. Haja már ősz, csupán nagy, bozontos szemöldökei őrzik meg eredeti színiüket. Rendkívül energikus embernek látszik, aki azonban roppant szívélyes és barátságos. A miniszter kedélyesen mosolygva azzal fogad, hogy az új választásokon már meg lesz kímélve az Uj Kelet, hogy különböző rendészeti okokból a választások alatt némaságra legyen kárhoz-

átva, de a lap munkatársai is meglesznek kímélve attól, hogy bizonyos szigurancközvegek — itt nyilván a tavalyi liberális választások alatt hirhetté vált maramarosszigeti sziguranckára tett célzást — a leghallatlanabb módon brutálizálják őket.

Arra a kérdéünkre, hogy a kormánynak mennyi időre van szüksége, hogy a mai rettenetes krízisből kimentse az országot és hogy általában mennyi időt jósól a kormányának a következő határozott hangú választ nyertük:

— Köztudomású, hogy az ország az utóbbi tizenöt évben anarchikus uralom alatt a szó legrtragikusabb értelmében a tönk szélére került. Az új kormánynak minden igyekvése ellenére kizártnak tartom, hogy két év előtt, valóban gyökeresen rendezni lehessen az itten szánalmas viszonyokat.

Mert az adott természetes nehézségeken kívül számolni kell ebben a tekintetben azokkal a belső ellenségekkel, amelyeket az előbbi uralom fontos pozíciókba helyezett és amelyek nem tartom kizártnak, hogy minden rendelkezésükre álló eszközökkel fogják szabotálni az ország érdekében minden tevékenységüket.

Amde ezek ahogy én ismerem kormányfőm intencióit ne számítanak kíméletre. Hogy aztán ezek után a Maniu kormány meddig marad az ország élén, könnyű kitalálni. Ugyanis addig nem fogja elhagyni helyét a miniszter teljesben be nem fejezte, de főleg míg a nép vissza nem vonta a kormányba helyezett rendületlen bizalmát.

— Mi a bánati minisztérium célja, ha-

tásköre és melyek a miniszter ur programponjtjai? — tettük fel újabb kérdéseinket.

— Kormányomnak a bánati minisztérium kreálásával akár a többi tartományokéval, az volt a szándéka, hogy ezzel bevezesse az annyira óhajtott decentralizációt. A zeredeti tervek szerint ugyanis minden tartomány fővárosában a prefektúrákon működni fog a tartomány minisztériuma, amelynek aztán az lesz a célja, hogy hatáskörén belül döntsön a tartomány ügyeiben, avagy véleményének nyilvánítása mellett továbbítsa ezeket az illetékes reszortminisztériumokhoz. Minden esetben a minisztérium arra lesz hivatott, hogy a polgárságnak időt és pénzt takarítson meg. A tartományi minisztériumok hatáskörére vonatkozólag még nem állapodtunk meg a kormányfővel, tehát ebben az ügyben nem is nyilatkozhatom. Ellenben programommal kapcsolatban a következőket szeretném a nyilvánossággal közölni:

— Mint Bánát szülőtte tisztában vagyok ennek a tartománynak bajával. Kétségelen, hogy ez a tartomány az ország leggazdagabb része. Hatalmas ipara, kereskedelme és mezőgazdasága van a Bánátnak. Helyesebben mindez a három kelléke csak volt ennek a tartománynak, amelyeket most kitartó becsületes munkával, hogy ugy mondjam, vissza kell varázsolni. Ismerem egyébként közvetlen okaát is annak, hogy az utóbbi időben mint került a Bánátnak hatalmas üzeme a tönk szélére. Az illetékes faktoroktól erre vonatkozólag bekértem az adatokat, amelyeknek tárgyában aztán a közeljövőben egy értekezletet szeretnék összehívni, hogy közvetlenül megtudjam mik a sérelmei a

Uránia-mozgó
Ma utoljára a léghullám apparátus koncertjei. Ennek keretében:
„Dr. Bessel kettős élete“
 c. világhírű film, LUDWIG WOLFF hasonlevű regénye nyomán, főszerepben: **Eszterházy Agnes, Hans Stüwe és Agnes Pettersson, Mosjoukine** felesége. (A koncertre való tekintettel 3, 7 és 9 órai előadásokon mérsékelten emelt bérletek.)

bánati kereskedelemnek és iparnak. Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy iparunkon nagyot lendítene a könnyen beszerezhető olcsó kölcsön. Ebben a kérdésben legyen szabad annyit mondanom, hogy a pénzügyminiszternek erősen feltehető szándék az, hogy mielőtt az ország megkapja a külföldi kölcsönt, a feleslegesen heverő tőkéket a Banca Nationala visszafizetésére

hitel formájában nemzetiségi különbségekre való tekintet nélkül az érdemes bankoknak rendelkezésére fogja bocsátani.

Arra a kérdésünkre, hogy milyen választási eredményekre lehet számítani, azt a választ kaptuk, hogy ebben a tekintetben a nemzeti parasztpárt a legoptimisztikusabb várakozást is tud fog-

ja szárnyalni.
 — Mit üzen Bánát minisztere — teltük fel utolsó kérdésünket — a zsidóságnak?

— Nincs mit üzennem, mert hiszen a zsidók feyvertársaink voltak és tízéven keresztül együtt otték velünk a keserűség kenyerét. Jól kell ismerjék zsidó feyvertársaink a mi mentalitásunkat, hogyha annyi esztendőn át hűen kitartottak mellettünk és a gyakran felkínálkozó pillanatnyi előnyökért soha még gondolatban sem hagytak bennünket cserben. Nem üzengetek tehát, hanem kérem szeretném őket, hogy legyenek továbbra is bizalommal pártunkkal szemben, de főként bízzanak egy jobb és szebb jövő eljövetelében.

Fried Miksa.

Biharban és Máramarosban lázasan folyik a zsidóság választási szervezkedése

(Sighetul-Marmatie-Máramorssziget, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.)
 Ma tették le a máramarosszigeti törvényeséken a nemzeti parasztpárt választói listáját mintegy ötszáz főnyi tömeg halhatlan lelkesedése mellett. Az ünnepélyes listabeiktatás közönségének tekintélyes részét tették ki a máramarosi Zsidó Választási Blokk tagjai is, akik lelkesen tüntettek a kormánylista és a kormánylistán szereplő dr. Fischer József mellett. A lista vezetője egyébként Lazar Iljés, a második helyen dr. Fischer József, a harmadikon Biltiu középkiskolai tanár állanak, míg a negyedik hely kérdése nincs végleg tisztába, valószínű, hogy dr. Filipciuc kerül majd a negyedik helyre.
 A Zsidó Választási Blokk kedden este újabb gyűlést tartott, mely dr. Fried Ábrahám előkete alatt lelkes hangulatban folyt le. A gyűlésen elsőnek dr. Fried Ábrahám beszélt, aki felvázolta annak a

ténynek jelentőségét, hogy Máramaros zsidóságának parlamenti képviselője éppen dr. Fischer József, az E. Zs. N. Sz. elnöke lesz. Fuchs Ede, Stern Fischl, Kofler Mózes és Danzig főrabbi voltak a gyűlés szónokai. A gyűlésen dr. Fried Ábrahám bejelentette, hogy dr. Fischer József vasárnap délután három órakor Máramarosszigetre érkezik, amit a gyűlésen megjelent nagy közönség szűnni nem akaró lelkesedéssel vett tudomásul.

A gyűlésen bizottságot választottak meg, mely megállapította a dr. Fischer Józsefet váró ünnepélyes fogadtatás programját. Dr. Fischer Józsefet dr. Juga vármegyei prefektussal élükön az összes hatóságok vezetői várni fogják az állomáson, rajtuk kívül a zsidó szervezetek összes vezetői és a vidéki zsidóság egy vagy több küldöttsége is. A zsidóság a legnagyobb lelkesedéssel és örömmel várja dr. Fischer József érkezését.

igényeinek, mert a nemzeti parasztpárt fehér papírlap, amelyre még semmi sincsen felírva. Minden remény megvan arra, hogy azok az ígék, amelyek a nemzeti parasztpárt papírlapjára irandók lesznek, mindenképpen meg fognak egyezni a zsidó népkisebbség célkitűzéseinek.

Dr. Markovits Ignác tartott ezután nagyszabású politikai expozé és hangsúlyozta, hogy a zsidóságnak gazdasági, politikai és kulturális szempontból egyaránt érdeke, hogy a parlamentben önálló képvisellel rendelkezék. Tízéves politikai életünkben az ebben az irányban megindult tapogatózások mindig csak arra vezettek, hogy a minket illető ellenszolgáltatás nélkül a zsidóság voksait vigyük idegen pártok zászlói alá. Első eset az erdélyi zsidóság történetében, hogy a váradi listán zsidó jelölt szerepel és a váradi zsidóságnak meg kell mutatnia, hogy nem ingyen kért és kapott zsidó képviselőt, hanem méltó ellenszolgáltatást tud adni cserébe.

Dr. Kohányi Rezső ismertette a zsidóság kulturális követeléseit az új politikai éraban és kijelentette, hogy a nemzeti parasztpárt be fogja váltani a hozzá fűzött reményeket, ennek azonban a zsidóság nyílt és határozott fellépése a feltétele. — Katz Rudolf tartott ezután német nyelven nagyszabású beszédet, majd Nuszbaum Sámuel indítványára a közgyűlés hatvan tagu intézőbizottság megválasztását határozta el. A bizottság elnöke Nuszbaum Sámuel, tagjai: Reich József hírközlési elnök, Leitner Lázár Szentegylei elnök, dr. Bárdos Jenő, dr. Kohányi Rezső, dr. Váradi Odön stb.

Nagyváradon megalakult a Zsidó Választási Blokk Nagybizottsága

(Oradea-Nagyvárad, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.)
 A közeli választások izgalmas eseményei Erdély zsidóságát is megmozgatták, különösen azokban a megyékben, ahol a nemzeti parasztpárt listáján a Zsidó Választási Blokk jelöltjei is szerepelnek. A nagyváradi zsidóság, melyre az a nagy szerep vár, hogy teljes tömegében, impozáns egységben vonuljon a választási urnák elé, hogy a nemzeti parasztpárt bihari listáját, amelynek egyik előkelő helyén dr. Fischer Tivadar áll, diadalra juttassa, napok óta a választási előkészülmények izgalmainak hatása alatt áll. Kedden este népes gyűlés keretében zajlott le a

választási harc első etapja, melyen a zsidóság reprezentánsai, Nuszbaum Sámuel, a Zs. N. Sz. társelnökével az élükön, a tartalmas és a helyzet súlyosságához méltó beszédek meghallgatása után Nagybizottságot alakítottak, hogy a választásokat és a zsidóságnak a választások napjára való hiánytalan megszervezését előkészítse.

Nuszbaum Sámuel nyitotta meg az összejövetelt, aki ismertette mindazon pártokat, amelyek a zsidóság szempontjából mint kartellképes politikai alakulatok jöhetnek figyelembe. Hangsúlyozta, hogy egyedül a nemzeti parasztpárt az, amely megfelel a zsidóság magas etikai

Egyre súlyosabb tanuvallomások hangzanak el az Erdélyi-perben

Erdélyi gyárának társtulajdonosa kitergetti a bíróság előtt Erdélyi Béla előéletét

Budapest, november 29. Erdélyi Béla büntetőperében Schadt elnök ma reggel 9 órakor nyitotta meg a tárgyalást, melynek megnyitása után Greil vizsgálóbíró folytatta vallomását.

Greil kijelentette, hogy az a hely, ahol Forgács Anna lezuhant, teljesen veszélytelen. Annak idején az egész szerpentintutat egy bizottsággal vizsgálták felül, amely hasonló nézetet volt. Ezután Forgács Anna boncolásának körülményeit mondotta el Greil, hangsúlyozva, hogy a boncolás után konzerválták Forgács Anna gyomorreszt és elküldötték Priedl tanárhoz, annak megállapítására végett, hogy történt-e mérgezés.

Schadt elnök közbevetőleg azt a kérdést intézi a tanuhoz, hogy sürgősen Erdélyi Béla Forgács Anna eltemetését, mire Greil, kijelenti, hogy sürgetéstől

nem lehet szó, azonban tény, hogy Erdélyi Béla két ízben is járt nála Gáldyval s a temetés iránt érdeklődött.

Greil elmondja ezután, hogy Erdélyit és Gáldyt le akarta azonnal tartóztatni s ebben csak az akadályozta meg, hogy Erdélyi Béla és Gáldy már túl voltak a határon. Gáldyt főleg azért akarta letartóztatni, mert 10 schillinget ígért a csendőroknak, ha gyorsan kiállítják a temetési engedélyt.

Vallomása további részében tanu elmondja, hogy Forgács Anna boncolásánál jelen volt Robicsék dr. felesége is. Ő maga, amikor az a gyanúja megerősödött, hogy Forgács Annát megfojtották, arra kérte Robicséknek, hogy kezeivel fogja át Forgács Anna nyakát. Annak ellenére, hogy Robicséknek keze jóval kisebb volt az Erdélyi Bélánál, a kisér-

let jól sikerült, mert Robicséknek tőkeltesen át tudta fogni a hullát nyakát. Kijelentette Greil, hogy ő amint a hullát először megpillantotta, rögtön tisztában volt azzal, hogy Forgács Anna halálát fojtogatás okozta.

Greil kihallgatása után 10 percere fel függesztették az ülést, mely után Dénes Károly gépészmérnököt, az Erdélyi Béla tulajdonát képezett gőzekejavítóműhely társtulajdonosát hallgatta ki a bíróság tanuként.

Dénes Károly kijelentette, hogy eleinte a műhely egyszerűen prosperált. Három év alatt mintegy 30 milliórd koronát forgalmazott. Később az üzlet hanyatlásnak indult, úgy annyira, hogy nem tudta megkapni a cégtől követeléseit.

A felülmulthatatlan soványító

eredeti svéd OSMOS-habfürdő.

A Peng milliöknak jótétemény, mert megszabadít a felesleges zsírmennyiségtől és elősegíti az elért karcsúság megtartását. Használata egyszerű — hatása intenzív és már az első fürdő után mutatkozik. A Peng a vérkeringés működését előmozdítja, orvosok ajánlják. Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában, illatszertárban, ahol még nem, 130 lei beküldése ellenében egy fürdő francó küld a vezérképviselet.

Dobos József vegyész-mérnök Timisoara, Strada Jancu Vacarescu 8.

Ennek ellenére nem érez haragot Erdélyiek ellen s így teljesen elfogulatlan véleményt tehet.

Dénes Károly, vallomásában elmondja, hogy 1925 telén Erdélyi apja azzal állított be az irodába, hogy fia Berljuben letette a doktorátust. Annakidején nagyon csodálkozott azon, hogy egy 22 éves fiatalember ilyen hamar doktorátust hoz jutott, de ezután napjaindra tért az ügy felett.

Elmondotta, hogy Erdélyi Béla naponta bejárt apja üzletébe, ahol jobbra sportlapokat olvasott. Azt nem tudja, hogy kapott-e apjától fizetést.

Ezután Erdélyi Béla római utjáról számol be, amely üzletileg teljes fiaskóval végződött. Erdélyiek üzlete kezdett nagyon is rosszul menni, ennek ellenére azonban Erdélyi Béla Olaszországba elsőosztályon utazott és titkárt tartott magának. Tudomása van arról, hogy Erdélyi anyja egyszer zálogba tette jübevalóját, hogy kiválthassa fia váltóját.

Az elnök kérdésére Dénes Károly kijelentette, hogy Erdélyi Bélának három párbajáról tud. Erdélyivel római utja előtt négyeszer fordult meg nyilvános helyiségekben. Ekkor már a vállalat nagyon rosszul ment, úgy hogy kényszer egyezséget volt kénytelen kérni magától, mely után kiegyezett hitelezőivel. Erdélyi házasságáról a lapokból értesült. Később megismerkedett Forgács Annával, az asszony megkérdezte tőle, hogy miért nem gratulált neki házasságához. A tanu azért nem gratulált a házassághoz, mert az egész házasságot átmeneti ügynek tekintette. Komikusnak tartotta, hogy egy 22 éves fiatalember egy ilyen egész életre szóló lépésre határozza el magát.

Kövídél ezután Dénes Károly kiüpett a cégtől. Többször találkozott vele és Erdélyi Béla mindig azzal biztatta, hogy meg fogja kapni a cégtől követeléseit. Kérdőzködésére kijelentette, hogy nagyszabású autózúletekkel foglalkozik, ami rövidesen 200 millió koronához fogja juttatni.

Az elnök engedélyével Erdélyi Béla kérdést intéz a tanuhoz arra vonatkozólag, hogy amig Dénes Károly külföldön járt, az ő távollétében ki vezette apja üzletét?

Dénes Károly erre azt válaszolja, hogy távollétében tényleg Erdélyi Béla vezette az üzletet.

A bíróság ezután Dénes Károlyt meg eskette vallomására és a tárgyalást hol nap délelőtt feltíz órára napolta el. Megérkezése esetén dr. Pichlernek, Forgács Anna millsádi kezelőorvosának kihallgatása következik. Amennyiben dr. Pichler nem jelenne meg a tárgyaláson a következő tanuk kihallgatásáról Kérül sor.

Allam pia

Kölcson Blanc

(Bucuresti-Bukarest) Uj Kelet tud.)
 A zssel kapcsolott mány részéről v fogja Raducanu jelenteni, igen trázakozókról besz pracon. Ismerete aláírásakor dr. Petrescu-Comne hez, amelybe töl tént említés, hog jöttével a nemel ipari hiteleteket h mánián vállaltakol Ennek az igere történetek a kezd van szó, hogy a mellett a Resica lom, a Petrosa nyaválataok nag felvonni a berlini tataboknak ugyan lészen-szállítások

A ne

Bucuresti-Buko nemzeti parasztp totta ki manifes tásához, amely t zöket mondja:
 „Amikor az ös dozatai és nemz évvel ezelőtt, lét a nemzeti paras véget. A küzdele folyik a törvény egyenlőség és ig valósítása érdek államok alapját

A 10 éves kü az eredménye ké szakot fog jelen tetében. A n az ostromállapo tetésével és a s sával megtörté államélet norma érdekek, hanem érdekei kívánj államélet haró kormány figyvel hadsereg és az ahol a legfont igazgatási refor helyi autonómia nácsok kebelébb szervezni a mit szes állami inté feleljenek a sz kosság és a m közigazgatásból éléseket.

Az ország függetlenné k

A kormány dője újjászerve a jog és igazsá getlenné tenni é

Allami garanciával kölcsönt keresnek a berlini piacon a Resica, valamint a Petrosani és Lupeni szénbányavállalatok

Kölcsönre konvertálják az államnak a három vállalattal szemben fennálló 2 milliárdnyi tartozását

Blanc Aristid cáfolja, hogy a kölcsönbizottság tagjává neveztek volna ki

[Bucuresti-Bukarest, november 29. Az Uj Kelet tud.] A román-román megegyezéssel kapcsolatban, amelynek a kormány részéről való elfogadását most fogja Raducanu miniszter Berlinben bejelenteni, igen érdekes magángazdasági tranzakciókról beszélnek a bukaresti pénzpiac. Ismeretes, hogy az egyezmény aláírásakor dr. Hjalmar Schacht, a Reichsbank kormányzója levelet intézett Petrescu-Comnen berlini román követéhez, amelybe többek között arról is történelmi említés, hogy a megegyezés létrejöttével a német nagybankok különböző ipari hiteleket hajlandók a nagyobb román vállalatok részére folyósítani.

Eznek az ígretnek a realizálására megkötendők a kezdeményező lépések. Arról van szó, hogy a román állam garanciája mellett a Resica, Vasművek és Urzulesti, a Petrosani és Lupeni szénbányavállalatok nagyobb kölcsönre akarnak felvenni a berlini piacon. Ezeknek a vállalatoknak ugyanis vasúti anyag- és tüzelőanyag-szállítások fejében az állam kö-

zel 2 milliárd lejjei tartozik, amely ilyenformában fizet meg, hogy ennek a három nagy vállalatnak az üzemében komolyabb zavarok ne következzenek be. Tekintettel arra, hogy Berlinben jelentős pénzügyi válság van, bukaresti bankkörökben azt hiszik, hogy a Resica, valamint a két szénbányavállalat kölcsönét nehéz lesz rövidesen megszerezni az ottani piacon.

Bucuresti-Bukarest, november 29. Popovics Mihály ma délután tanácskozási folytatott Burileanuval, a Banca Nationala kormányzójával és Chiriacescuval, annak kormányzóhelyettesével. A Lupta értesülése szerint az alkalommal Popovics arról a kölcsönről tárgyalt, amelyet az állam a Banca Nationalától fel akar venni a sürgős szükségletek fedezésére és az előző kormány által hagyott költségvetési deficit miatt nem teljesített kötelezettségeire. Popovics a Banca Nationalától a miniszterelnökségre ment, ahol megbeszélést folytatott Maniuval és Lugoseanuval azokról az instrukciókról, a

meliket a Párisba utazó delegációnak fognak adni. Valószínű, hogy Lugoseanu nem utazik el pénteken, hanem még néhány napig itthon marad, hogy minden részletben megismerje az anyagot és az előző kormány tárgyalásairól a legfontosabb információkat.

Bukarest, november 29. Maniu Gyula tegnap hosszabb megbeszélést folytatott Blanc Aristiddel, a Banca Marmorosch vezérigazgatójával. A Cuventul szerint Blanc is tagja lesz a Párisba utazó kölcsönbizottságnak, amely a Blair-Read csoporttal tárgyal.

Ez a hír azonban nem bizonyult valósnak, mert Blanc Aristid már délután folyamán megcáfolta a kiadvéséről terjesztett híreket.

Ma délelőtt a miniszterelnökségen értekezlet volt, amelyen Maniu elnökléssel Mironescu, Mihalea, Popovics és Madgearu miniszterek vettek részt. Az értekezleten a legújabb kölcsönhíreket és az ezzel kapcsolatos teendőket beszélték meg.

lehetővé tegyék a külföldi tőkének az ország gazdasági újjáépítésében való részvételét, egyben az ország kincseinek kiaknázását.

Az ország gazdasági talpraállásának egyik fontos feltétele az államvasutak kellő megszervezése, a modern követelményeknek megfelelően. A vasutakon kívül a postát, távirát és telefont is olyan intézményekké kell fejleszteni, amelyek mintaszerűen bonvolítsák le azt a feladatot, amely rájuk hárulik.

Minden gazdasági és pénzügyi kérdést megelőzőleg a legnagyobb fontosságú a stabilizáció, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az ország a pénzügyi válságból kikerüljön. A stabilizáció érdekében és ezzel kapcsolatban szükséges a vasutak reorganizálása és a költségvetés egyensúlyba hozatala. Végül egy

nemzetközi kölcsön, amely pénzügyileg alátámasztja a valuta megszüldését.

A megtakarítás elvének szolgálatában az állami kiadások fokozottabb ellenőrzése az állami költségvetés reformjával és az állami javak produktivitásának fokozásával.

A nemzeti állam lehet jogállam

Súlyt helyez a kormány az adórendszer olyan átszervezésére, amely az állam jövedelmeinek rendszeres befolyását a polgárok zaklatása nélkül teszi lehetővé. A gazdasági és pénzügyi helyzet megszüldésére és a fejlődés az államélet minden ágában a legalitás teljes érvényesülésével fognak csak bekövetkezni. A kormány teljes bizalommal hiszi, hogy az államélet gazdasági és erkölcsi és politikai stabilitása rövidesen be fog következni. A nemzeti egység és az egész nemzet lelki felemelése érdekében a kormány fel fogja használni az ország különböző vidékeinek bevált intézményeit, mindazt tekintetbe véve, ami jó és ami a közös érdekében felhasználható.

A nemzeti állam nem összeférhetetlen a jogállammal.

A kisebbségek problémáját a kérdés fontosságának megfelelően fogják kezelni. A kormány organikus törvényvel fogja ezt szabályozni.

alkotmányos berendezkedésünknek a mostani időknek és a román nép tradícióinak és toleráns lelkületének megfelelően.

A külpolitika

A külpolitika nem egy párté, hanem az országé. A kormány folytatni fogja azt a hagyományos külpolitikát, amely hű marad szövetségeseinkhez és barátainkhoz, akikkel együtt szenvedtünk és győztünk. Igyekezik megerősíteni a mai kapcsolatokat, de igyekszik normális viszonyt létrehozni a többi állammal is, elfelejtve azt, ami a múltban elválasztott és keresve azt, ami a jövőben közelebb hozhat egymáshoz. Teljes bizalommal van a kormány a Népszövetség iránt, amelyet teljes erejével támogat.

Sok a probléma, nagy és nehéz. Az eddigi helytelen irányzat megváltoztatása nem egy óra könnyű munkája, hanem évek nehéz feladata lesz és nem valószínű, hogy meg másképp, csupán az összesek becsületes és kitartó erőfeszítésével, engedelmességgel a törvény iránt, fokozott kötelezettségteljesítéssel mindenkinek és a nemzet összes erőinek összefogásával a közös érdekében.

A nemzet szorosan áll a trón körül és a tartományok örökre felszabadítva munkás homlokukat bizalommal emelik a román állam kormányzata felé, amely az egységen, a legalitáson, a renden, politikai, gazdasági és szociális szabadságon és mindenekelőtt a munkán építi fel a holnapi Románia alapjait. A kormány ehhez a munkához és ehhez a feladathoz kéri és várja a választók bizalmát.

Maniu Gyula

a nemzeti parasztpárt elnöke.

— Dr. Mandei fordító iroda Str. Ratiu 3. Telefon 831. Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások.

A nemzeti parasztpárt manifesztuma az ország népéhez

Bucuresti-Bukarest, november 29. A nemzeti parasztpárt tegnap este bocsjátolta ki manifesztumát az ország lakosságához, amely többek között a következőket mondja:

„Amikor az összes románok súlyos áldozatait és nemzeti öntudata, most 10 évvel ezelőtt, létrehozta a román államot, a nemzeti parasztpárt munkája nem ért véget. A küzdelem azóta is szüntelenül folyik a törvényesség, a szabadság, jogegyenlőség és igazi alkotmányosság megvalósítása érdekében, amelyek a nyugati államok alapjait képezik.

Közigazgatás, bírósághoz, hadsereg

A 10 éves küzdelemnek végre meglett az eredménye és az új kormány új korszakot fog jelenteni a román állam történetében. A parlament feloszlásával, az ostromállapot és cenzura megszüntetésével és a szabad választások kiírásával megtörténtek az első lépések az államélet normalizálása felé. Nem pártérdekek, hanem az állam fundamentális érdekei kívánják, hogy elsősorban az államélet három ágára terjessze ki a kormány figyelmét. A közigazgatás, a hadsereg és az igazságszolgáltatás azok, ahol a legfontosabb a munka. A közigazgatási reform reorganizálni fogja a helyi autonómiát, kizárva a községi tanácsok kebeléből a politikát. Újja fogják szervezni a minisztériumokat és az összes állami intézményeket is, hogy megfeleljenek a szükségletnek, de a takarékoskosságot és a munka elvének is, kiírva a közigazgatásból a korrupciót és a visszaéléseket.

Az ország igazságszolgáltatását függetlenné kell tenni a politikai hatalomtól.

A kormány egyik legfontosabb teendője újjászervezni a bíróságokat és mint a jog és igazság garanciáit teljesen függetlenné tenni és arra a piederésre jut-

tatni, amelyen a nyugati államok bírói intézményei nyugosznak.

Fokozott figyelemmel lesz a kormány a hadsereg szükségleteire, erős hadsereg van szükség a nemzetvédelmi biztosításra, modern és jó felszerelés kell, hogy biztosítsa a román katonaság intaktságát, de egyuttal gondoskodni fog arról is, hogy

a politika sohasem legyen helyet a hadseregben.

A kormány elsőrendű feladatának tekintti a nemzet lelki és erkölcsi felemelését és bíz abban, hogy sikerülni fog ezt a magasztos feladatát megvalósítani. Felhívja az egyházakat, működjenek közre az erkölcsi felemelkedés megvalósítása érdekében. Gondja lesz az államnak a hadiövezetekre és hadiarvákra, mint a nemzeti egység áldozataira, akikkel szemben sohasem szabad hálánkról elfelejtenünk. A kormány támogatni kívánja a munkásosztályt és a munka szabadságát, eleget téve nemzetközi kötelezettségeinek, amelyeket az előző kormányok e téren vállaltak.

Többtermelés

Az ország súlyos gazdasági helyzetben van, amelyből talpraállni csak kellő takarékoskossággal, de egyuttal a termelés megfelelő emelésével lehet. A többtermelés kell, hogy meg hozza a gazdasági helyzet igazi megszüldését.

Az új kormányzás át van hatva a kisipar fontosságától a nemzetgazdaságra nézve.

Gondoskodásának tárgyát fogja képezni az iparosok anyagi és kulturális helyzetének javítása.

Vezetőgondolata azonban az a tény kell, hogy legyen, hogy az ország agrikulturn állam és a főfoglalkozás a földművelés. Ez az orientáció annál szükségesebb, mert hiszen a föld a parasztság kezébe jutott és ennek érdekében meg-

kell tenni mindent a termelés fejlesztésére.

Tökéletesíteni kell az agrárreformot, kideríteni az elkövetett visszaéléseket s azokat reparálni.

Be fogják vezetni a telekkönyvet a regátban és Bessarabiában

Erdélyben és Bánáthban pedig bevezetik a telekkönyvet a földosztásokat.

A mezőgazdaság rentabilitása érdekében revízió alá veszik a vámtarifát és a szállítási tarifát, biztosítva a kellő eredményt. Emelni fogják a produktív, a megfelelő gazdasági eszközök beszerzése, a mezőgazdasági szakoktatás fejlesztése, a gazdasági hitel racionalizálása, a jelzáloghitel bevezetése és a mezőgazdasági biztosítás kellő ellenőrzése révén is. A falusi szövetkezetek autonómiaja is hivatva lesz jelentékeny javulást hozni a földművelő nép sorsában, mert a szövetkezeteknek hivatásuk lesz a szükséges gépek beszerzése és a termés megfelelő értékesítése. Fokozott figyelemmel lesz a kormány a gyümölcsstermelés és a szőlészet fejlesztésére s értékesítésére. Az eddigi kormányok gondoskodását elkerülték az árterületek. A kormány feladata ki fog terjedni ezeknek lecsapolására és termékenyvé tételére, töltések építésére, a mocsarak használhatóvá tételére és kiaknázására és ezzel kapcsolatban a halászat reorganizálására. Ugyanigy gondját fogja képezni az erdő kitermelés racionalizálása, a kihasználatlan és ugaron levő földek termékenyvé tételére.

Kivétel, közlekedésügy

A kormány fejleszteni kívánja az ország exportját, a nemzeti iparvédelmet a szükségesre limitálva a fejlődés érdekében. Feltétlenül kiterjed az iparvédelem azokra az iparágakra, amelyek a nemzeti védelmet szolgálják. Az 1924-ben alkotott törvényeket revízió alá fogják venni, hogy

Redl ezredes árulása

Hogyan leplezték le az oroszokkal összejátszó vezérkari tisztet? „Operabál 13”. Egy kövér urat hajszol a rendőrség. A kritikus éjszaka

Karl Tschuppik történetró most fejezte be „J. Feencz József, Egy birodalom összemondása” című munkáját. Ebben a műben részletesen megírja Redl ezredes árulását. Ez a leírás izgalmas részleteket tartalmaz, amelyek sok tekintetben érdeklik a ma élő generációt is.

Az Osztrák-Magyar Monarchia hadügy minisztériumában 1910 elején kezdték észrevenni, hogy bizonyos, gondosan őrzött haditervek a külföldi nagyhatalmak tudomására jutottak. Conrad vezérkari főnök éles szeme akadt meg egyes bűntek.

Mihelyt kidolgoztak egy-egy haditervet, néhány hét múlva az orosz csapatok elmozdulásában minél is lehetett, hogy az orosz vezérkarnak tudomása van arról a haditervről.

A legügyesebb detektívek mozgósították. Heteken keresztül dolgoztak. Végül a következő jelek teték le a vezérkari főnök asztalára

— A kének a nagyvezérkarban, vagy a parancsnokló hadtestparancsnokok között kell lenniök.

Conrad hihetetlenül rázta a fejét. — Mindamellett a jelentés oly határozott volt, hogy nem lehetett előle kijérni.

— A nyomozást még itt is tovább kell folytatni — hangzott az újabb parancs

Az újabb nyomozás kiderítette aztán, hogy az árulónak vagy a IX. hadtest, vagy pedig a VII. hadtest vezérkariban kell lennie. Többet ne movaltak képesek kinyomozni.

A „fekete kabinet” működésbe lép. Legfelsőbb helyen sokat bosszankodtak emiatt és végül egy főherceg tanácsára a bécsi rendőrséget is bevonták a munkába. Az akkori bécsi rendőrfőnök pár héti vizsgálódás után azt mondta: Itt nincs más hátra, mint a „fekete kabinet” módszeréhez nyulni.

— Meg kell figyelni a gyanuba vett emberek levelezését, — szölt — akármilyen magasállásuak legyenek az illetők.

„Megfigyelni” annyit jelentett, hogy a gyanús leveleket fel kell bontani és azután ismét úgy leragasztani, hogy a címzett ne vegyen észre semmit.

A „fekete kabinet” azonnal megkezdte munkáját és a magasrangú katonatisztek levelei cenzura alá kerültek. Eredménytelenül. Semmiféle nyomot nem lehetett felfedezni.

1913 márciusban a bécsi főpostána beosztott detektíveknek feltűnt két levél, amely Poste Restante volt feladva. A címe így hangzott: Operabál 13. A gyanúsnak talált levelet Eydkune német-orosz vasuti állomáson adták fel. A detektív kinyitotta mind a két levelet. Nagyobbmennyiségű pénzt talált benne. De egyetlen sor írást vagy megjegyzést nem sikerült felfedeznie.

A detektív utasítást adott, hogy ha valaki jelentkezik ezért a levélért, azonnal jelentse neki. 1913 május 25-én egy kövérkés ur könyököt oda a poste restante asztalára s közömböshangon kérdezte:

— Nem érkezett levél Operabál 13. címre?

A postahivatalnok tetetett közömbösséggel lépett hozzá s ezt válaszolta:

— Azt hiszem, igen.

Ugyanakkor azonban megnyomta az íróasztala alatt lévő csempetyügombot. Akármilyen óvatosan is tetta, a kövérkés ur észrevette. Amikor a detektív megjelent a csempetésre, a kövérkés ur már nem volt ott. Autón elmenekült.

A rendőrtisztnek sikerült az autó számát felfigyéznie. De a szám — mint ő maga később mondotta — nem volt egészen pontos. Lehetséges volt, hogy egy 9-cet 0-nak nézett.

Kezdődik a hajszó

Azonnal alarmirozták az egész detektívtestületet. Bécs város egész területén hajszolták az autót. De a hajszónak nem lett volna eredménye — véletlen segítség nélkül. A Kofowratringen ugyanaz a detektív, aki a főpostán látta az autót, izgatottan rákiáltott egy soffőrré:

— Alljon meg — ugye maga volt egy órával ezelőtt a főposta előtt?

— En voltam — válaszolt a soffőr gyantánuan.

A detektív kérdésére elmondotta, hogy a Grand Caféba vitte azt a kövérkés urat. Rohantak a Grand Caféba. Már nem volt ott.

A detektívnek az az ötlete támadt, hogy a kövérkés ur megint autóbába szállt s az autót a kávéházhoz legközelebb eső gépkocsikállomásról hozatta. Vagy éppen ott szállt autóbába. Odament tehát a gépkocsi „stand”-hoz s tudakozódni kezdett. Senki sem emlékezett egy kövérkés urra. Egy kocsmosó azonban valamit látott.

— En emlékszem rá — vakarta a füle fövöt — ilyen és ilyen volt a külseje... még arra is emlékszem, hogy a soffőrnök azt mondta, hajtson a Klomser-szállóba.

A zsebkés áruló tokja

A detektívnek volt annyi leleklejelenléte, hogy azt az autót, amelyben a kövérkés ur beszállt a főposta előtt, alaposan átkutatta. Egy zsebkés tokját találta az ülés szélén. Ezt magához vette.

A Klomser-szálló portása semmit sem tudott a kövérkés urról.

— Ide nem jött, kérem, senki — erősítgette, — legajább senki, aki gyantut keltethetne.

— Tehát mégis jött valaki?

— No igen, hát Redl ezredes néhány perccel előbb jött haza.

— Ha lejön az ezredes — szölt a detektív a portáshoz — kérdezze meg tőle, nem hagyta-e a zsebkése tokját az autóban?

Ebben a pillanatban egy kövérkés ur jött lefelé a lépcsőn. A detektív félrehúzódott.

A portás megszólította:

— Itt a kulesom — szölt a kövérkés ur — s letette kulesát a portás asztalára.

— Pardon, ezredes ur, nem méltóztatott-e elveszíteni a zsebkése tokját?

— De igen, csakugyan — válaszolt az ezredes, miközben a mellényzsebéből kivette a zsebkését.

— Nem ez az? — tudakolta a portás.

— Ez, ez ez az — felelte az ezredes örömmel. Azután megfogta a tokot és beléje csuszította zsebkését.

A kövérkés ur kiment az utcára s derűsen nézett szét. Tovább akart menni,

de a detektív intésére egy előkelő külsejű ur lépett hozzá:

— Pardon — szölt az előkelő külsejű ur — Bauer rendőrfelügyelő vagyok, azt a parancsot kaptam, hogy az ezredes urat a rendőrségre kísérjem.

— Nem téved? Nem téved? — dadogta szederjes ajakkal.

— Nem, ezredes ur — válaszolta határozottan a rendőrfelügyelő — azt a parancsot kaptam, hogy Redl Alfréd vezérkari ezredes urat a rendőrségre kísérjem. A rendőrségen mindössze néhány kérdést intéztek az ezredeshez és azután elbocsátották.

Négy vezérkari tiszt s egy revolver. Az ezredes visszament a szállójába. Itt már négy vezérkari tiszt várta. A hadügyminisztérium kiküldött bizottsága.

A bizottság azonnal hozzáfogott a kihallgatáshoz. Minthogy kétségtelen bizonyítékokat tártak eléje, Redl nem tagadott. Beteges hajlamai voltak és az

ugyanancsak beteges hajlamu férfiak könyörtelenül kihasználták magas állását. Zsarolták, ahogy csak tudták. Egyik ilyen zsaroló adta neki a tanácsot, hogy lépjen érintkezésbe az orosz vezérkarral s dolgozzék számára.

A bizottság még azt tudakolta meg, hogy hol van a levelezése.

— A prágai szolgálati helyiségemben — hangzott a válasz.

A bizottság felállott és távozni készült. Három katonatiszt már kiment a szobából amikor a negyedik kivett a zsebéből egy revolvert és letette a szállodai szoba asztalára.

Redl egyedül maradt, míg a négy tiszt fel és alá járt a szálloda előtt. Ejjelután egy óráig kellett várniok, amíg végül az 1. számú szobában lövés dörögött el.

A tiszték azonnal becsengettek a szobába és felsiettek az 1. számú szobába.

— Meghalt. — mondotta egy őrnagy, aki megfogta a pamlagon heverő Redl ezredes pulzusát.

Barth Márta, az al-Hohenzollern hercegnő az erfurti bíróság előtt

Dajkameséivel egész sereg előkelő kereskedőt becsapott. Két évre ítélték Barth Mártát

Erfurt, nov. 29. Csak a világraszóló szenzáció erejével bíró törvényszéki tárgyalások szoktak olyan közönséget vonzani, mint amilyen ma töltötte meg az erfurti törvényszék tárgyalótermét. A bíróság ma kezdte meg Barth Mária cseléd lány csalási bűnperét, aki hónapokon keresztül élt Erfurtban mint Hohenzollern Margit hercegnő s csaknem egész Thüringiát behálózta csalásaijal, amelyek több százezer márkára rúgnak.

Barth Mária, aki egy évig vizsgálati fogságban ült, szabadlábban védekezik a bíróság előtt. Habár közel jár a 47-ik életéhez, alig látszik idősebbnek 25 évesnél.

Az elnök kérdésére Barth Mária elmondja, hogy egy volt császári erdőigazgató törvénytelen gyermeke és saját magának is van két törvénytelen gyermeke, akikről azonban évek óta nem tud semmit, mert a menhelyre adta őket nevelésre.

Elmondja, hogy éveken át szobalány volt több arisztokrata családban és számos olyan előkelő szokást tanult meg, amely később lehetővé tette neki, hogy megfelelő módon felléphessen. A legtöbb kereskedőt azzal csapta be, hogy ő Zsófia görög hercegnő törvénytelen leánya, aki Vilmos császár nővére. Más helyen viszont azt mondta, hogy az édesapja nem más, mint az asturiai herceg. IKésőbb azt állította, hogy Konstantin görög király adományt és morgantikus házasságra is lépett már Boris ki-

rállyal, de ezt a házasságot érvénytelenítették. A legutolsó meséje az volt, hogy Frigyes német extrónörökös elcsábította a szófiai udvarba. Németségba hozta és titokban nőül vette.

Érdekes, hogy ezeket az átlátszó dajkameséket igen előkelő kereskedők is elhitték és rengeteg arat, sőt nagyobb készpénzösszeget is hiteleztek Barth Mártának. Így például az elhunyt német császárnő halála alkalmával egy több száz márká értékű gyászruhát rendelt az egyik kereskedőnél, amelyet a legismertebb kivitelben 24 óra alatt szállítottak neki, de még máig sem fizette ki. Mint most kitűnik, a dajkamesék által szerzett nimbuszok nemcsak saját magát ruházta bőségesen, hanem valamennyi szegény rokonát is tisztességesen ellátta. A vádlott mai kihallgatása alatt a tárgyalóteremben többször haragos kaczagás dörögött fel, ami csak fokozódott a károsult kereskedők tanúkihallgatásánál, akik semmiképpen nem tudták okát adni, hogy hogyan dőlhetek be Barth Mária átlátszó csalásainak. A vádlott nő két évi fogságra ítélték. Egy évet a vizsgálati fogságból be számíttanak.

— A sevillai vilákiállításán számlátok Lindberg ezredes részvételére. Madridból jelentik: A Sevillában rendezendő vilákiállítás latin-amerikai csoportja felkéri Lindberg ezredest, az óceán első átrepülőjét a vilákiállítás ideje alatt tartandó repülőmeetingon való részvételre.

Bármilyen elfogadható árban vehet

Hoffmann István cég üzletének

teljes liquidálásánál

Női és férfi szövetet, vásznat, asztalneműt, paplant, flanelt stb.

Str. Reg. Maria (v. Deák F-u.) 14.

Eladás d. e. 8-12-ig, d. u. 3-6-ig.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stügl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni ne sajdálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hiteles egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Ki gyermekét szereti, ápolja Höfer hintőpor-krém-szappannal

A szatmározó új

(Satumare-Szatmározó) Kelet tudósítóját ság általános é lott le az elmúlt jén az Erdélyi Z mári helyicsopo gyűlése, amelye megbízásából S délyi Arvagondó A közgyűlést id zeti elnök, nyito a jelenlevőket é gondozó tanonc dését.

Schwartz Mik pont üdvözlétet ban mutat rá a hivatására.

Ezután Szücs nevében üdvözö majd dr. Singer kára tartott teri Arvagondozó r kezdte meg műl amely programi májával, a tanó és egy varrodá meeg. Mindegyik séggel, külön bu ponti irányítás m vételei ebben az tek ki, ami az e husz százalékos tanoncotthonban finárva nyert ell roda Balog Igna szonhat leány l rálási akcióban t szesült a nyaraló szasában méltat Guth Lajosné ér sükkel nagyban árvagondozó telje képen közönséget nácénak, Roth Sándornénak. Ha gar Fülöpnének é akik nagylelkű é lakkal váltak a

Ezután Halász mertette a pénztá majd a közgyűlés karnak a felment löbbizottság indi hangulag a övet lottta meg az Ár ségüül.

Az Arvagondoz fosné, elnöke: D zeti elnök: id. Re elnökök: Princ A Szabó Jenő, id. C Roth Lajos, Aelu nöné, Heimovits Edéné.

Alelnök: Steine ügyvezető igazg helyettes igazg ügyészek Dr. Je Rác Endre, péri ellenőrök Dr. I Sándor, Sugár F legyző: Braun M zetönője Balogh Vági Gáborné, e varroda bizottsá Roth Simonné, F del Adolfné, Far

A tanoncotthon ke: Dénes Sándo tagjai: Békési I nő, Dr. Singer Weisz Adolf. H nisztériumok kih Sándor, Buzáu spektor. Roman id. Reiter Mór n kamara kiküldött József igazgató.

Végrehajtóbizó mu, ifj. Reiter M Hegedüs Zoltán, Herskovits Mór, Dezső, Grosz Dá Grosszmann Sár Sugár Henrik, S dor, Dr. Katz I Ulmann Jenő, Lá

A szatmári Árvagon- dozó új vezetősége

(Szatmár-Szatmár, nov. 29. Az Uj Kelet tudósítójától). A szatmári zsidóság általános érdeklődése mellett zajlott le az elmúlt hét vasárnap délelőttjén az Erdélyi Zsidó Árvagonozó szatmári helyi csoportjának tisztújító közgyűlése, amelyen a kolozsvári Központ megbízásából Schwartz Miksa, az erdélyi Árvagonozó főtitkára volt jelen. A közgyűlést idősebb Reiter Mór körzeti elnök nyitotta meg, aki üdvözölte a jelenlevőket és ismertetve az Árvagonozó tanoncotthonok áldásos működését.

Schwartz Miksa tolmácsolta a Központ üdvözlését és emelkedett szavakban mutat rá az Árvagonozó nagy hivatására.

Ezután Szücs Kálmán az ipartestület nevében üdvözölte az Árvagonozót, majd dr. Singer Ernő, a helyi csoport titkára tartott terjedelmes beszámolót az Árvagonozó működéséről. 1923-ban kezdte meg működését a helyi csoport, amely programját a segélyezés problémájával, a tanoncotthon felállításával és egy varroda létesítésével oldotta meg. Mindegyik alosztály külön vezetőséggel, külön budgettel működött központi irányítás mellett. A szervezet vételei ebben az évben 787.656 lej értékűek, ami az előző évekhez képest husz százalékos emelkedést mutat. A tanoncotthonban a múlt évben husz fiúnyert elhelyezést. A leányvarroda Balogh Ignác vezetésével alatti hasonlat leányt látott el. A Joint nyaralási akcióiban tizenkilenc gyermeket részesített a nyaralás segélyében. Hosszasabban méltatja Klein Vilmos és Guth Lajosné érdemeit, akik működésükkel nagyban hozzájárultak a zsidó árvagonozó teljesítményéhez. Hasonlóképpen köszönetet fejezett ki Balogh Ignácénak, Roth Simonnának, Weisz Sándornak, Halász Józsefnek, Sugár Fülöpnének és Dénes Sándornak, akik nagyvonalú és áldozatkész munkájukkal voltak a vezetőség segítségére.

Ezután Halász M. József igazgató ismertette a pénzügyi és ellenőri jelentést, majd a közgyűlés megadja a régi tisztikárnak a felmentést. A háromtagú jelölőbizottság indítványai alapján egyhangúlag a övetkező tisztikart választotta meg az Árvagonozó új vezetőségül.

Az Árvagonozó elnöke: Guth Lajosné, elnöke: Dr. Fischer József, körzeti elnök: id. Reiter Mór. Tiszteletbeli elnökök: Princ Ármán, Freund Chaim, Szabó Jenő, id. Csengeri M. Mihály és Roth Lajos. Állományok: Dr. Singer Ernőné, Heimovits Mórné, Mandelbaum Edéné.

Alfőnök: Steiner József bankigazgató, ügyvezető igazgató: Halász M. József, helyettes igazgató: Weisz Elemér, ügyészek: Dr. Jeremiás Jenő és Dr. Rácz Endre, pénztáros: Fried József, ellenőrök: Dr. Dénes Viktor, Hirsch Sándor, Sugár Fülöp és Boros Sándor, legyző: Braun Mór, a varroda ügyvezetője: Balogh Ignác, pénztárnok: Vági Gáborné, ellenőre: Roth Ármán, a varroda bizottsága: Guth Sándorné, Roth Simonné, Fried Kálmáné, Leventel Adolfiné, Faragó Dezsőné.

A tanoncotthon kuratóriumának elnöke: Dénes Sándor, alfőnöke: Rácz Jenő, tagjai: Békési Ignác, Dr. Jeremiás Jenő, Dr. Singer Ernő, Farkas Kálmán, Weisz Adolf. Hivatulból tagok: a minisztériumok kiküldöttei: Dr. Jordán Sándor, Buzáru Virgil munkaügyi inspektor, Roman Josif tanügyi inspektor, id. Reiter Mór mint a keresk. és iparkamara kiküldötte, valamint Halász M. József igazgató.

Végrehajtóbizottság: Dr. Fischer Samu, ifj. Reiter Mór, Dr. Borzida József, Hegedüs Zoltán, Dr. Hunwald Izidor, Herskovits Mór, Dr. Klein Alfréd, Princ Dezső, Grosz Dávid, Princ József, Dr. Grossmann Sándor, Berger Márton, Sugár Henrik, Spitz Béla, Hirsch Sándor, Dr. Katz Izso, Dr. Köves István, Umann Jenő, László Zoltán, Klein Vil-

mosné, Roóz Samuné, Markovits Ignácné, Guth Sándorné, Roth Simonné, Halász M. Józsefné, Jeremiás Zsigmondné, Dr. Jeremiás Jenőné, Schwartz Andorné, Lipschitz Samuné, Freund Anschelne, Gáspár Edéné, Sugár Fülöpné, Princ Józsefné, Schiffer Jeromosné, Markovits Samuné, Dénes Sándorné, ifj. Reiter Mórné, Gal Jenőné, Kertész Ferencné, Rácz Jenőné, Goldstein Adolfiné.

Schönberger Henrikné, Spitz Béláné, Havas Jenőné, Vági Gáborné, Fried Józsefné, Fried Kálmáné, Fuchs Jenőné, Katz Józsefné.

A választás megejtése után Dr. Fischer József, az újonnan megválasztott elnök mondott meleg köszönetet a személye iránt megnyilvánult szeretetért, majd Debreceni István református lel-

kész meleg szavakkal üdvözölte az Árvagonozót.

Végül Dr. Jordán Sándor főrabbi, aki a körzeti tisztet töltötte be, a zsidóság szeretetét tolmácsolja a régi tisztikárnak és köszönti az új vezetőséget. Fejemelő hangulatban zárta le a gyűlést id. Reiter Mór, körzeti elnök.

(i. a.)

A francia szocialisták a Rajnavidék azonnali kiűritését követelik

Leon Blum a németek igazáról és a megszállás meddőségéről

Páris, nov. 29. Leon Blum, a szocialista párt elnöke, a „Populaire”-ben nagy felkészültséggel cikket írt arról a problémáról, vajjon a németek jogosan követelik-e a rajnai kiűritést, vagy sem. Blum mindenképp megállapítja, hogy a szocialista internacionálé minden katonai megszállást s elsősorban a rajnait, amelyet nem kevesebb, mint tizenöt évre terveznek, a lehető legélesebben elítéli.

Franciaország legvadabb militaristái — írja Leon Blum — sem találják megfelelő érveket a rajnai megszállás elvi alátámasztására. A versaillesi békeszerződés 431. cikkelye, amelyre hivatkoznak, inkább a német álláspontnak ad igazat, mint a franciáknak. Németország lefegyverzett, elfogadta a Dawesszerződést és Locarnót, amely a versaillesi békeszerződésnél is hathatósbab eszközökkel garantálja a békét s

igy a rajnai megszállás valóban fölöslegessé vált.

Ez a megszállás materiális szempontból ugy sem jár haszonnal, morális szempontból pedig a lehető legnagyobb politikai dehicit jelent. Így tehát világos, hogy Németországnak nem kell ellenszolgáltatásokkal megfizetnie a kiűritést. Stresemann bizonyára a német nép túlnyomó többségének hangulatát fejezte ki akkor, amikor világosan kijelentette, hogy Németország sem a rendnél magasabb kvótájú fizettségét, sem politikai megkötéseket nem ad cserébe 1935 után a rajnai kiűritésért. Leon Blum szerint Németország a legközelebbi világkonferencián föltétlenül diadalra juttatja álláspontját. Ideje volna, hogy Franciaországban is belássák ezt és a rajnai megszállás likvidálását végre elkezdjék.

Belgrád, nov. 29. A zágrábi „Novosti”

ma szenzációs cikket közöl. A lap a horvát parasztdemokrata koalíció szócsöve és a cikk fejtegetései így a koalíció véleményét hozzák nyilvánosságra. A lap vezércikkében azt írja, hogy a horvátok és a szerbek között kibékülés csak akkor jöhet létre, ha a szerbek a horvátok három követelését tartják szem előtt: 1. A horvátok és a szerbek körülbelül ugyanazon számmal vannak az államban, tehát semmi sem indokolja azt, hogy az államnak szerb jellegű adjanak. 2. A szerbek és horvátok kölcsönös együttműködésre vannak utalva mert azt akarják, hog az állam fennmaradjon. Ez a cél csak úgy érhető el, ha a horvátoknak és a szerbeknek külön törvényhozó testületük lesz. 3. A horvátoknak és szerbeknek meg kell az állami közösségen belül maradniok, mert a szétszakítása két nemzet pusztulását jelentené.

Statárlummal akarják megakadályozni Bulgáriában a macedón forradalmi szervezetek újabb vérengzéseit

Burov külügyminiszter tagadja, hogy Bulgáriában vannak a macedón forradalmi szervezetek székhelyei

Szófia, nov. 29. Nagy izgalmat keltett Szófiában az a hír, hogy a szófiaí rendőrök megvilkolása csupán bevezetése a politikai merényletek sorozatának.

A közeli vérfürdő gondolata nagy izgalomban tartja a bolgár főváros lakosságát és több előkelő fővárosi lakos elmenekült Szófiából, különösen azok a kereskedők, akik üzleti vagy baráti viszonyban állnak a prologerovistákkal.

Több prologerovista, akiket Mihajlov Vancsa hívei halálra ítélték, Kelet-Bulgáriába menekül, ahol biztos helyen bujtak el. Több kereskedő bezárta üzletét, felvette bankban elhelyezett pénzét és elhagyta az országot, vagy vidékre ment. Mások fegyveres őrseget kértek a hatóságoktól életük megvédésére.

A hatóságok szintén meglettek minden védőintézkedést és a minisztériumokat és intézményeket erős katonai és csendőri készütségek őrzik.

Kormánykörökben hangsúlyozzák, hogy nincs ok nyugtalanságra, mert illetékes helyen megtettek minden intézkedést arra, hogy megakadályozzák a macedón komité vérengzéseit. Nem titok azonban Szófiában, hogy Petricsben, Gornya Dzumaján és Dupnicán Mihajlov komitácsivezér mobilizálta híveit és kétezer embert fegyverzett fel, akik a további parancsokat várják.

A vasárnapi szófiaí lapok hosszú tudósításban számolnak be a szobranje szombati üléseről, amely igen viharos lefolyású volt. A trónbeszéd vitáiban több felszólaló igen élesen bírálta a kormányt, amely illegális szervezetek működését megtűri az országban. A kormánynak kötelessége törvényes állapotokat teremteni — mondták — és nem engedhető meg, hogy egy szervezet erősebb legyen az államhatalomnál.

A szobranje ülése után Burov külügyminiszter hírlapi nyilatkozatot tett, amelyben kijelentette, hogy nem lehet feloszlalni a macedón szervezete-

ket, mert ezeknek a székhelye nem Bulgáriában, hanem a szomszédos államok határvidékén van. Burov külügyminiszter megerősítette azután azokat a híreket, hogy a kormány intézkedésére a katonaság megszállt minden fontosabb állami intézményt.

A kormányhoz közelálló körökben azt hiszik, hogy a kormány már a legközelebbi napokban ostromállapotot fog elrendelni az egész ország területére, hogy a macedón komité mozgalmát

ilyen uton meghiusítsák.

A külföldön nagy aggodalommal figyelik a macedón komité forradalmi mozgalmát és diplomáciai körökben úgy tudják, ha a kormány gyengének fog bizonyulni a macedón forradalmi szervezetek ellen, akkor a nemzetközi katonai jelölőbizottság kirendelését fogják indítványozni a Népszövetségnek a balkáni béke megóvása érdekében.

Mondhatnak, irhatnak, amit csak akarnak
Stotter tűzifái mégis a legjobbak!

STOTTER Strada Noua (volt Uj-ucca) 59. szám. Telefon: 800. szám.

Ne vegyen Rádiót vagy alkatrészt

addig, amíg nem hallotta az **ELECTRICA** szenzációs teljesítményű gépeit. Díjtalan bemutatás **Rádió-Szalonunkban**. Kívánságra bárki lakásán vételkötelezettség nélkül készülékeinket úzenbe helyezzük. Alkatrészek nagy raktára. Kérje terjedelmes nagy árjegyzékünket.

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben! Eladás nagyban és kicsinyben!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és banság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
 az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— A jugoszláv iskolai törvény módosítására bizottságot alakítanak a parlamenti többség és kisebbség képviselőiből. Belgrádból jelentik: A kormányzó radikális párt parlamenti csoportja tegnap külön ülésen foglalkozott Groll Milan közoktatásügyi miniszternek a kisebbségekre sérelmes új népiskolai törvényjavaslatával. Az ülésen Streliecky Dénes magyar képviselő adta elő a magyar kisebbség módosítási igényeit. A párttervezet megállapodott abban, hogy a szkupésina tanácskozáiban részvevő pártok vezetőinek mai konferenciáján el fogják határozni, hogy a többség és a kisebbség képviselőiből paritásos bizottságot alakítanak a javaslaton eszközölendő végleges módosítások szövegének megállapítására.

— A féllebu Mariano hazatért Olaszországba. Milánóból jelentik: Adalberto Mariano parancsnokot, a Nobile északsarki expedíció tagját ma Milánóba érkeztek nagy néptömeg ünnepelte. Viglieri parancsnok és Tonasejly újságíró, akik szintén részt vettek Nobile expedíciójában, a határig elébe utaztak Marianonak s vele együtt érkeztek Milánóba.

— Istenkáromlasi pör Reinhardt és Hasenclever ellen. Berlinből jelentik: Bűnpör lett Walter Hasenclever legújabb darabjának berlini előadása miatt. Sorozatosan játsza most Reinhardt színháza ezt a darabot, amelynek címe: A házasságok az égen kötődnek és amely Istent a színpadra viszi. Az evangélikus konzisztórium büntényítő feljelentést tett a szerző és Reinhardt ellen istenkáromlás miatt.

— Dési előfizetőink figyelmébe. Dési előfizetőink és olvasóink tudomására hozzuk, hogy az Uj Kelet fiókjadóhivatalának vezetését Singer Zoltán vette át, aki minden előfizetési és hirdetés megújítást elfogad és akizhez minden reklamáció és panasz intézendő.

— Wolff ezredes kegyelmet kapott. Bécsből jelentik: Wolff ezredes az osztrák császárhű néppárt vezére, aki annak idején, a Kun Béla afférrel kapcsolatosan nyílt levelet intézett a magyar követ-séghez és akiz ezért akkor hazatérés miatt el is ítélték — most amnesztyát kapott.

— Az Egyesült-Államok ma hivatalos ünnepnapot tart. Londonból jelentik, hogy Coolidge elnök a mai hivatalos nemzeti ünnepnap alkalmából rádió útján próklamációt intézett az Egyesült-Államok népéhez, melyben figyelmezteti azt, hogy az ünnepnapot méltóan tartsa be. Az amerikaiak ugyanis hállával tartoznak a gondviselésnek azért, hogy ebben az évben is békével, jóléttel ajándékozta meg őket és távlatot látják a nagy katasztrófákat és járványokat. Az elnöki próklamáció a következőképpen végződik: „Isteni sugallat folytán magas ideálokkal vagyunk eltelve, melyek az egész világ javát szolgálják. Ezeknek az ideáloknak segítségével a békén és jóléten át az emberiség a jövőben remélhetőleg egy nagy testvériséggé fog átalakulni.”

A legújabb kortes-logika

Sokféle választási kortesfogásról hallottunk már, de olyanról, a melymel most Nagyváradon próbálkoznak, még nem. Eddig az volt az általános érvényű választási argumentum, hogy „szavazatok az én jelöltemre, mert ebben az esetben megbukik az ellenpárt”. Bizony fordított világot élünk s ma a választási agitáció is fordított logikával dolgozik.

Az egyik nagyváradi magyarpárti lapban például a következő szerkesztői üzemet látott napvilágot, amely azóta a legtöbbször hangoztatott érő a magyarpárti kortesek szájában:

„Ha szekerek esnek is le az égből, dr. Fischer Tivadar és a szociáldemokrata-jelölt megválasztása akkor is bizonyos. Lelkiismeretfurdalás nélkül adhatja te tehát szavazatát a magyar listára!”

Ezzel az üzenettel a szerkesztőség nyilván zsidó olvasóit akarta megnyugtatni, hogy nem válnak a zsidó szótárak és a zsidó jelölt ellen akkor, ha nem szavaznak az ő listájára, mert megválasztása amugyis bizonyos.

Kifejtették már többször és most ismét hangsúlyozzuk: őszintén kívánjuk, hogy a magyarság hozzájáruljon az őt jogosan megillető parlamenti képviselethez. Ép elég magyar szavazó van az országban, akik biztosíthatják ezt. Ugyanígy a zsidó jelöltek is a zsidó szavazatok révén akarnak hozzájutni mandátumukhoz, még akkor is, ha a nemzeti parasz-

párt listáján szerepelnek és ha mandátumuk más képen is biztosítva volna. Az erdelyi zsidóság számára becsület kérdése az, hogy hová szavaz. Nem lehet apró ravaszkodással és kicsinyes üzleti megfontolásokkal megnyugtatni a lelkiismereteket. Még ha ezerszer olyan biztos lenne a zsidó jelöltek mandátuma, akkor is kötelessége minden öntudatos erdelyi zsidónak a nemzeti parasztpárt listáján szavazni, nemcsak azért, mert becsület tárgyalófelek módjára erre kötelezett seget vállaltunk, hanem azért is, mert ettől a párttól várjuk sérelmeink orvoslását és az ország általános helyzetének feljavítását. Ettől a párttól várjuk, hogy Romániát a nyugati nagy demokratikus államok módjára emelje, hogy megszűntesse azokat a káros ellentéteket, amelyek az állampolgárok megelégedése tekintetében a múltban fennállottak. Az igazi szabadságjogok megvalósítását várjuk ettől a párttól.

Ezért van minden szavazatra szükségünk. Ezért kell minden zsidónak a Zsidó Választási Blokk által kötött kartell-egyezményhez tartania magát. Nem mondhatunk le egyetlen zsidó szavazatról, még akkor sem, ha jelöltjeink megválasztása amugy is bizonyos. Mert nemcsak jelöltekről és nemcsak mandátumokról van itt szó, de ennél sokkal többről. A zsidóság becsületéről és az erdelyi zsidó nép és az egész ország legmagasabb és legértékesebb érdekeiről.

m. e.

Szalonikiból küldött távirattal akarták megszarolni Nussbaum Sámuel, az E. Zs. N. Sz. társelnökét

(Oradea-Nagyvárad, november 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Különös raffiniálával akarta egy szélhámos megszarolni Nussbaum Sámuel, a Zsidó Nemzeti Szövetség társelnökét, akihez tegnap érdekes tartalom táviratot kézbesítettek. A táviratot november 27-én Szalonikiból keltezték és magyar nyelven a következőket tartalmazta:

Üzletileg Szalonikiben vagyok iratimat elvételtem stop. Száz dollárt poste restante Dionizis S. Andreatos névre kérek Ödön.

Nussbaum Sámuelnek valóban van egy Ödön nevű fia, aki évek óta Palesztinában él, de mert Nussbaum Sámuel tudomása szerint fiának nem lehetnek üzleti összeköttetései Görögországban, a távirat gyanút keltett. Nussbaum Ödön Palesztinában egyébként héber neve alatt Nussbaum Rafael néven szerepel, leveleit is Rafael névalírással látja el, más részt pedig az apa és fia között fennálló megbeszélés értelmében Nussbaum Sámuel leveleit édesapjának bányavállalatahoz címezi. Így Nussbaum Sámuel bár meg volt róla győződve, hogy egyszerű szélhámoságról van szó, azonnal sürgönyt küldött fiához Palesztinába, a következő tartalommal:

Rafael Szalonikibe két száz dollárt sürgönyöztek mikor utazott el.

Csütörtökön délután érkezett meg a válasz Nussbaum Sámuel táviratára. A választávirat francia nyelven van megfogalmazva és a következőképpen hangzik:

Jól érzem magam, a küldött távirat értelmetlen. Rafael.

A távirat kétségtelenné tette, hogy Nussbaum Sámuel egy Szalonikibe vetődött nagyváradi ismerőse akarta megszarolni, aki azt is tudta, hogy Palesztinában tartózkodik Ödön nevű fia. Az érdekes zsarolási kísérlet Nagyvárad zsidóságában általános feltűnést keltett.

— Elrontott gyomor, bélzavarok, é-melyég, kellemetlen szájjiz, homlokfájás, láz, székszorulás, hányás vagy hasmenés esetinél már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a Ferenc József víz használata a sok év ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
CLUJ, PIATA UNIRII 7. sz. a m
Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkés 85 millió lej.
Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takarékpénztárban és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett.
Betéteket elfogad

— Eljegyzés. Waldmann Iduska Huedin és Katz Sándor Valea lui Mihal jegyvesek.

— Munkásszínjászó társaság műsoros délutánja az Építőmunkás-Ottthonban vasárnap délután. A kolozsvári szakszervezetek kulturbizottságának munkásszínjászó társasága december 2-án, vasárnap délután 4 órai kezdettel műsoros délutánt rendez az Építőmunkás-Palotán közreműködésével. Az igen nívósnak ígérkező műsorból kiemelkedik Huszárné Borsai Piroska énekművésznő daljaival. Szinre kerül két egyfelvonásos szindarab az egyik Keleti Mártonnak nagysikerű, „Csókoltatom az anyósomat” című vigjátéka, a másik „Iván Jelke” című orosz mesejáték, amelyet Nevarov novellájából Salamon László alkalmazott szinre. Ezekben kívül a munkásszínjászó társaság legjobbjai Kassák és Morris Rosenfeld verseket szavalnak. Lesz táncodok és két mandolinművés szerepel még a műsorosdélutánon.

Jó pénzért

Jót is követelhet. Tehát ASPIRIN-tablettákat csakis eredeti Bayer-féle csomagolásban vegyen és saját érdekében utasítson vissza minden pótlékot.

— Értésítés. Értésitem a Zuckermann Ferenc zälau divatáru-kereskedő összes hitelezőit, hogy jogos követelésüket 8 napon belül nálam bejelenteni szíveskedjenek, miután üzletét átvenni szándékszem. Ezen határidőn belül be nem jelentett követeléseket nem veszem figyelembe. Stern József, kereskedő Zälau

— Figyelmeztetés állampolgársági ügyben. A Cluj Curtea de Apel mellett működő állampolgársági felebbezési bizottság újabb a következők ügyében döntött: Fr. Maroscher Lechinta, Weisz Jacob, Abraham Adler, Lazar Ludovic, Jacob Gruner, Sig. Hirsch, M. Gottstein Samuel Löw Roz eBenjamin, Raab Juliu Martin Weisz Cluj. Vád. Herz M. Deva, Stefan Gross Jucul de mijloc, Mendel Weisz Dej, Lab Aron Bistrita. Újlag megjegyezzük, hogy az érdeklteknek azonnal meg kell győződniök, hogy a hozott határozat kedvező, vagy kedvezőtlen.

— Előléptetések a Banca Marmoroschi kolozsvári fiókjánál. A Banca Marmorosch kolozsvári fiókjánál Moldovan Gárgoret első cégjegyzővé. Melis Stefan és Ornstein Mamot cégjegyzővé léptették elő. Az előléptetés érdemes tisztviselőket akik értékes munkásai Kolozsvár közgazdasági életének.

— Olvasóink figyelmébe. A kolozsvári zsidó egyetem hallgatói között nagyon sok fiatal tanárjelölt, szakképzett tanerő van akik egyetlen megélhetési lehetőségüként magánórákat vállalnak közép és elemi iskolai tanulók korrepetálására. Miután tudjuk, hogy nagyon sok kolozsvári zsidó családban szívesen alkalmaznának a gyermekek mellé olcsó tanerőket, az Uj Kelet szerkesztősége ingyenesen vállalja a közvetítő szerepét. Román, német francia, angol és hében nyelvórákra, elemi és középiskolai, valamint egyetemi hallgatók korrepetálására, magántanulónak vizsgákra való előkészítésére a zsidó egyetemi hallgatók között nagyon sok alkalmas tanerő van, akik az Uj Kelet szerkesztősége útján állnak az érdeklődők rendelkezésére. Jelentkezéseket elfogad az Uj Kelet szerkesztőség Calea Dorobantilor 14. szám alatt, telefon 177.

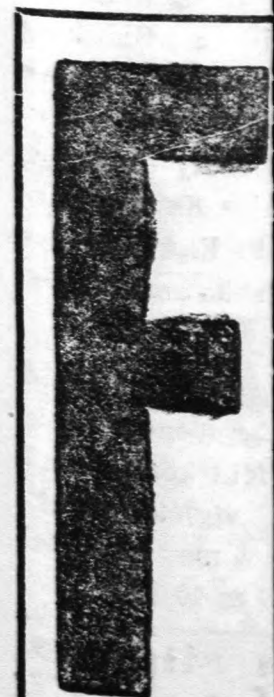
V

• Védekezésül és megvilágítás céljára pasztillát. Elsőrajánálva Kapható drogeriákban.

— Reorganizálde Londonból jelentik hadsereg reorganizációjának híreit. A Danýári hadgyakorlat készül az újjaszereseg önálló tankke. A hadvezetőség, hogy mind beoszt egy-egy katonai vezetőség dojt le a tankok téséről sem. A tankok fokozott szerepét töthessék a hadvezetőség hogy egységes irben is lehetővé vá

— Drumond és Berlinből jelentik: gi főtitkár Varsóba áttutazott a német továbbindulása cí Sresemann külügyen előterjesztés nécsülésének kedli ordo megtartására érkeztek jelentés vánságáról Procopennek, a tanács nek tartják, hogy megállapított napo dik.

Tíz ezer köbméte sára hirdert árlejté vasut december 19 tart 10 ezer köbméte lítására. A feltétele bosszusága 270 és főbbszöröse lehet, pedig 35 cm., kiv abszolút egyenes nek 1928 október közötti döntésüket egész mennyiségét rilis 30-ig kell átca 5 százalék, ar lrasakor 10 száza

Telefon Repülő

Választás kezdődik dec. 12-én, de szövetet választhat már dec. 1-től minden ember a **Glück Izrael szövetség végkiárúsításán**, ahol még a raktáron lévő angol ruha- és kabát-szövetek december 31-ig az eddigi árnál is olcsóbban lesznek kiárúsítva. **Szavazzon! a Calea Regele Ferdinand 19. számú Végkiárúsításra.**

Védekezésül grippé, torokgyulladás és meghűlés ellen használjon Panflavin pasztillát. Elsőrangú szaktudósok által ajánlva kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

Reorganizálják az angol hadsereget. Londonból jelentik: A lapok az angol hadsereg reorganizációs terveiről közölnek híreket. A Daily Mail cikke szerint a nyári hadgyakorlatok tanulságai alapján készül az újraszervezés, amikor is a hadsereg önálló tank-alakulatai nem mondogatják a tankok technikai továbbfejlesztéséről sem. A tankok gyorsaságát mindenképpen fokozni igyekeznek, úgyhogy a jövő háborújában a támadó lovasság szerepét tölthessék be. A tankdandárokat a hadvezetőség rádiókkal is felszereli, hogy egységes irányításuk mozgás közben is lehetővé váljék.

Drumond és Stresemann találkoztak. Berlinből jelentik: Drumond népszövetségi főtitkár Varsóból Genfbe vizitátortében látogatott a német fővárosban s vonatának továbbindulása előtt érintkezést keresett Stresemann külügyminiszterrel. Stresemann felkérte Drumondot, hogy legyen előterjesztést a Népszövetség támasztásának kedvelő helyen tartandó megbeszélésére. Drumond Genfben érkezettkor jelentést tesz Stresemann kivezetéséről. Procope finn külügyminiszternek, a tanács elnökének. Valószínűleg tartják, hogy a tanácsülés az előre megállapított napon Luganóban kezdődik.

Tizezer köbméter búkkifárónk szállítására hirdet árlejtést a CFR. Az államvasut december 19-én, 10 órakor árlejtést tart 10 ezer köbméter búkkifárónk szállítására. A feltételek szerint a rönkök hosszúsága 270 és 260 cm., vagy ezek többszöröse lehet, minimális átmérőjük pedig 35 cm., kivételesen esetleg 32 cm. abszolút egyenes szálfáknál. A rönköknek 1928 október 15 és 1929 március 15. közötti döntésüknek kell lenniük. Az egész mennyiséget legkésőbb jövő év április 30-ig kell átadni. Ideiglenes garancia 5 százalék, amelyet a szerződés aláírásakor 10 százalékra kell kiegészíteni.

Közgazdaság

Egész jövő évi ruha- és lábbeli szükségleteinek beszerzésére írt ki árlejtést a csendőrség

53 ezer méter posztó, 20 ezer bakancs, negyedmillió méter vászon, konfekcionált ruházati cikkek, talpbőrök és más nagy tételek szerepelnek a beszerzési listában

(Bucuresti-Bukarest, november 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kedvezőtlen pénzügyi helyzet ellenére az állam megkezdte a régen várt közszállítások kiírását. Egyelőre még elég szerény keretek között mozognak az állam megrendelése, mert a kormánynak az a szándéka, hogy a közszállításokat a fizetési képesség határain belül fogja effektuálni. Ujabbán a csendőrhadtest írt ki árlejtést az 1929 évi szállításokra. Az árlejtést január 14-én, 16-án, 18-án, 21-én, 23-án és 25-én fogják megtartani a csendőri hadtestparancsnokságnál, Bukarest, calea Dorobantilor 39. alatt, valamennyit délelőtt 10 órai kezdettel.

Posztó és gyapjukonfekciók

Január 14-én a következő szállításokra tartják meg az árlejtést: 20.000 méter kakiszinu posztó köpenyekhez, 15.000 méter kakiszinu posztó zubbonyoknak, 22.000 méter fekete posztó nadrágoknak, 1200 méter paszpól-posztó kék, vörös és fehér színekben, 3000 pár gyapjuharisnya, 10000 gyapjutrikó, 15.000 pár gyapjukecsütyű és 5000 darab posztótakaró.

Talp bőr és bakancs

Január 16-án a következő szállítások odaítélésére tartják meg az árlejtést: 30.000 kiló talpbőr, 20.000 kiló toval, 30.000 pár bakancstalp, 20.000 pár bakancs és 1000 pár csizma.

Január 18-án: 20.000 pár patkó a hozzá való szeggekkel, 400.000 darab kapocs és 200.000 darab röglő bakancsok részére, 500 kiló csizma, 200 kiló bakancsronal,

70 kiló bakancsfűző, 600 kantárszűj, 1000 lökefe, 15.000 ruhakefe és 15.000 cipőkefe

Vásznak és cérnák

Január 21-ikén: 60.000 alsóruha-garnitúra, 20.000 méter bluzvászon, 30.000 méter lenvászon bluzoknak, 30.000 méter kapavászon, 50.000 méter bélésvászon, 5000 méter törülközővászon, 30.000 darab zsebkecsü, 5000 alsó-párnahuzat, 15.000 méter szalmaszákvászon, 10.000 felső párnahaj, 15.000 méter lepedővászon, 60.000 darab kraváti, 50.000 méter nemzeti vászon.

Január 23-án: 2 millió yard 30. számú fehér cérna, 2 millió yard ugyanolyan fekete cérna, 500.000 yard 10. számú fekete cérna, 5 millió yard kakiszinu cérna, 30.000 méter bőrfűző, 400.000 nagy rézgomb, 60.000 kis rézgomb, 50.000 zubbony- és nadráskapocs, 10.000 nadrágcsat, 100 kiló vékony pamut.

Egyéb katonai cikkek

Január 25-én: 2000 pár fehér csendőrbőjt, 800 pár törzsörmesteri galon, 4000 pár őrmesteri galon, 1000 pár sergent-instructor galon, 7000 pár sergent galon, 9000 kápiar galon, 3000 drb. vaságy 30 ezer kiló serpenyőszén és 5000 dohoz bakancsziár.

Az ajánlatokhoz 10 százalékos bánatpént kell mellékelni. A szállításokban csakis szakmai gyárak vehetnek részt. A hadtestparancsnokság külön felhívja a posztógyárak figyelmét arra, hogy a posztóbeszerzési feltételek időközben megváltoztak.

Ha csal a vészjel... Párisból jelentik: A Petit Parisien bresti jelentése szerint a quessanti világitótorony óra ma éjjel a quereong szigetecsoport világitótorony irányából vészjeleket vett észre. Odairányította a fényszórót és látta, hogy nem káprázott. A nagy vihar ellenére mentőcsónakon indult a szigetecsoport felé és amikor odaért, kiderült, hogy a világitótorony óra az óriási esőben átázott fehérmeműjét számította a szélben.

A férfi legszebb és legcsinosabb öltözésére a kalapon kívül az ing és a nyakkendő. Fekessünk tehát nagy súlyt legfontosabb ruhadarabunk beszerzésére és csak olyan helyen vásároljuk azokat, ahol bizalommal fordulhatunk a kereskedőhöz. Ilyen üzlet a Kalap Király Főter 24 sz. alatti áruház.

Ezen cég saját varrodája felállításától folytán képes a legkényesebb igényeket kielégítő módon a fehérmeműt elkészíteni. Anyagjairól felelősséget vállal. Összekötöttesben van legelőkelőbb angol, francia, cseh, olasz és osztrák gyárakkal és ez teszi lehetővé azt, hogy vevőit lelkiismeretesen, jól és olcsón szolgálja ki. Raktáron tart óriási választékú kész ingeket zefirből, pouplinből és shiffonból, nadrágokat a legjobb köpörből, valamint hálóingeket is. A nyakkendőket a Kalap Király szintén a legjobb és legmodernebb gyárakból szerzi be, különleges újdonságok csak ott találhatók. Saját érdeke ezek szerint hogy kalap, fehérmemű minden kötöttáru és férfidivat szükségletét a Kalap Királynál (Piata Unirii 24) szerezzék be.

A kolozsvári villanyüzem figyelmébe!

Rendesen öt és hat óra között szokott bekövetkezni. Átlag minden másodnap. A Calea Dorobantilor egyik szakaszában. Lehet, hogy nemcsak a Calea Dorobantilorban ebben a szakaszában lévő üzemek iródnak, vagy lakások tulajdonosai részesülnek ebben a különös figyelemben. Ebben az esetben ez mellékes. Arról van szó, hogy délután öt és hat óra között a Calea Dorobantiloron lévő transzformátor egyszerűen megtagadja az engedelmességet és nem szolgáltat több villanyáramot. A gépek leállnak, az iródnak megszűnik a munka, a munkások nem dolgoznak. Szóval a városnak ebben a szakaszában megáll az élet. A munkásokat fizetni kell, a tisztviselőket is. A termelés szünetel, kára van a munkaadónak, de kára van a köznek is. Ez ez már így tart hetek, hónapok óta. A mikor a transzformátor fel szokta mondani a szolgálatot és kialszanak a lámpák, megállnak a gépek, egyszerre százan is telefonálni akarnak a villanyüzemhez. A telefonközpont nem jelentkezik s ha végül mégis megteszi, akkor a legjobb esetben bejelenti, hogy a villanyüzem foglalt. Végül nagynehezen megérkezik egy munkás s megigazítja a transzformátort. Az élet megindul s csak a nagy anyagi kár marad meg. Másnap esetleg rendben megy minden, egész bizonyos azonban, hogy harmadnap a transzformátor ismét elromlik. A polgárok, akik ilyen módon kárt szenvednek, megtehetnék, hogy pert indítsanak a villanyüzem, jobban mondván a város ellen, ehelyett azonban arra kérjük a villanyüzem igazgatóságát, hogy cserélje ki a rossz transzformátorokat...

Olvassa el! mert Olvassa el!
kellemes meglepetést nyújt a
HELIOS
kötöttáruháza. Főter 7.
Olcsó árjegyzéke:
Meleg téli férfi puloverek 340 Lejtől.
Férfi és női mellények 300 Lejtől.
Angol női puloverek már 450 Lejtől.
Női diavt kötött kabátok 660 Lejtől.
Gyermek puloverek már 180 Lejtől.
Gyermek téli harisnya 23 Lejtől.
Női sport téli harisnya 52 Lejtől.
Női tiszta gyapju harisnya 135 Lejtől.
Női tartós cernaharisnya 79 Lejtől.
Reform nadrág legjobb minőség 85 Lejtől.
Női elegáns gyapju costum 840 Lejtől.
Nyaklatok, kesztyűk, férfi zoknik és más egyéb itt fel nem sorolt cikk igen olcsó áron lesz árusítva.
Szolid kiszolgálást! Olcsó szabott árak!

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelleges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Válogatott gesztenyét kilogrammonként 30 lejért. Bányai szép szilvát 33 lejért szállít franco, utánvétellel. Kereskedőknek kedvezmény. Roosz, Teuti de sus, Balamare. 1359
Keresünk a belváros közelébe egy szobakonyhát, esetleg két szobát gaznalra. Cím a kiadóban.
Barzel
fierarie - vasúzet
CLUJ
(Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43
0000000

Fütsön
Fischer
éle
ával
Telefon 1300
Repülőhídon túl.

Megkezdődött a nagy karácsonyi vásár a
„Sport”
kötöttáruházaiban
Regele Ferdinand 16. szám alatt.
Mindenki meggyőződhet olcsó árainról.

ÖT FONT ARANY

Írta: JACK LONDON.

— Se... h... h... hol kapta ezt? — nyögte ki végül Kent, remegő mutatóujjával a forradásos helyre mutatva.

— Egy matrótársam belémszurt egy késsel a hajón. De most már szedje össze magát. Szeretném tudni, mi leli. Istentem, hát megbántottam? Nem vagyok elég jó magának? Ezt szeretném tudni.

— Dehogyan nem — mondta Kent és keservesen nyögve, rogyott le a székre. — csak éppen elcsodálkoztam.

— Hát maga még nem látott soha ilyet? — dörmögött tovább a másik.

— Nem.

— Nem valami égi jel?

— De igen. — Kent helyeslőleg bólintott, föl szeretne volna vidadni különös látogatóját és egészen elképedt a kedveskedését követő váratlan kifakadástól.

— Ostoba, bolond krumplivirág, jankó! Mit gondolt! Hogy mondhat olyat, hogy ezt az éktelen sebet a Mindenható tette föl készen az arcomra.

— Hogy mondhat ilyet? — kiáltott a tenger vad fia és olya keleti káromkodásra jekadt, féktelen düllvele keverve össze istent, ördögöt, emberi sariát, hasonlatokat és szörnyviteleket, hogy Jacob Kent megdermedt bele. Visszahúzódott, karját kinyújtotta maga elé, mintha valami tetleges támadás ellen akarna védekezni. Ammilyra elvesztette lélekjelentését, hogy a másik hangos nevetésre jekadt.

— Magójritette a nap, fölkaavart benne mindent fenekestől — mondta a forradásos ember hirtelen a legnagyobb jókedvébe csapva át. — De remélem, megbecsüli, hogy ilyen emberrel akadt össze, mint én. Menjén, gyújtson tüzet a kályhába. Fin kifogom addig a kutyákat és megeretem őket. És ne sajnálja a fáját, barátom, van ott elég. Ahonnan ez jött és van magának ideje is elég fejszét fogni. És hozzon már egy vödör vizet is, ha benne van. Frissen, mert leütöm a lábáról, Istenuccse!

Ilyet még nem hallott a világ! Jacob Kent tüzet rakott, vizet hozott — házi munkát végzett egy vendégnek! Mikor Jim Cardegee utrakelt Dawsonból, teleföltötték a fejét az utszéli Shylock gonoszságaival. És egész uton számtalan aldozatra töltötte meg panaszával bínei sorát. Nos, Jim Cardegee, mint minden tengerész, szerette a tréfát és elhatározta, amikor belépett a kunyhóba, hogy megtancoltatja egy kicsit annak lakóját. Hogy várakozáson felül jól sikerült a dolog, az nem az ő érdeme volt, de észreverte, ha megmagyarazni nem is tudta, hogy arcán a sebhely jászott közre. Nem értepte ugyan, de látta, milyen rémületet keltett. Természetesen eltökélt szándéka volt, kihasználni ezt az előnyt, minden lelkiismeretfurdalás nélkül, mint a modern kereskedő a lejáratott áruváltást.

— Vakuljak meg, ha láttam ilyen ügyes embert — mondta bámulattól félrehajtott fejjel, amikor a házigazda ott sürgölődött-forgolódott előtte. — Kár, hogy eljött klondjeozni. Maga koresmárosnak született. Sokszor hallottam már beszélni magáról a folyómenti fiukat, de nem hittem volna, hogy ilyen szíves legyen.

Jacob Kent nagy vágyat érzett kipróbálni rajta puskáját, de a sebhely megbüvölte. Tz volt az igazi forradásos ember, aki olyan gyakran rabolta ki őt mint szellem. Ez volt tehát megtestesülése az astralszellemnek, álmajban ez mutatta ki annyiszor kapzsi szándékát — és most — semmi kétség, eljött ez a forradásos ember, hogy kifossa mindenéből. Oh, az a sebhely! Nem tudta levenni a szemét róla, mert megállott a szíve dobogása. Akárhogy erőlködött, de elkerülhetetlenül visszatért erre az egy pontra, mint az iránytű hegye a sark felé.

— Bántja magát? — dörögte Jim Cardegee és amint felnézett kényelmes fekhelyéről, tekintete a másik megbüvölt tekintetével találkozott. — Nem értem, hogy kezelhette maga a kormányrudat, a vitorlát, ha most úgy odáig van. Valami van emögött.

Kent olyan ideges volt, hogy háromszor is ráfújt, amíg kialudt a lámpa és úgy bujt be takarói közé, hogy még csak le sem vette eszímáját.

A tengerész egy-kettőre vidáman horkolt kemény fekhelyén, a földön, de Kent hebelámult a sötétségbe, félkézrel a puskát szorongatta és eltökélt szándéka volt, hogy le nem hunyja szemét egész éjszaka. Nem volt alkalma eldugni az öt font aranyát és ott hevert a kincs a municiók ládában az ágy fejénél. De akárhogy erőlködött, végül mégis csak elszenderedett, telkén a kincs terhével. Ha nem alszik el könnyelműen, ilyen lelki állapotban, nem keriti hatalmába a somnambulikus demón és másnap nem ment volna Jim Cardegee elásni a zsákokat.

A tűz vesztett csatát vívott, végül elhalt, a hideg pedig behatolt a fahasabok közti mohás hasadékokon és nedves lett tőle a levegő. A kutyák abba hagyták kint az üvöltést, összegubbaszkodtak a hóban és lazacsal telt menyországáról álmodtak, ahol nincsenek kutyahajcsárók, sem aljas napszamosok. Benn úgy feküdt a tengerész, mint egy darab fa, míg a házigazda nyugtalanul hánykolódott, különös rémképek kínozták. Mikor éjfélhez közeledett az idő, hirtelen edobta magáról a takarókat és felugrott. Megjegyzendő, mindent, amit tett, meg tudott csinálni anélkül, hogy világot gyújtott volna. Lehet, hogy a sötétség miatt tartotta szemét behunyva, vagy talán azért, mert félt, hogy meglátja a rettenetes forradást vendége arcán. De bárhogy lett légyen is, való, hogy behunyt szemmel kinyitotta a municiók ládát, nehéz föltést tett a puskába, anélkül, hogy kiöntött volna egy porszemét is, jól lefojtotta kettős pambúllal, aztán mindent a helyére rakott és visszafeküdt az ágyba.

Eppen benyult a pergamenablakon acél szűrke ujjával a nappali fény, mikor Jacob Kent felébredt. Felkönyörgött, kinyitotta a szemét és bekukuskált a municiók ládába. Amit látott, vagy nem látott, nagyon különös hatással volt rá, tekintettel izgatott, ideges lelkiállapotára. A földön alvó emberre pillantott, aztán csendesen lehunyt szemét és hanyatfeküdt. Szokatlan nyugalom ült ki arcára. Egyetlen izma sem rándult. A legkisebb izgalom vagy zavar jele sem látszott rajta. Sokáig feküdt így, elgondolkozva és amikor felébredt és mozgolódni kezdett, hideg nyugtalommal tett mindent, láрма, sietség nélkül.

Véletlenül egy súlyos fagerendát vittek be a sarokba, éppen Jim Cardegee feje fölé. Jacob Kent csendesen látott munkához, félhüvelyk széles gyűrűt hurkolt rá, a kötél mindkét végét a földre húzta. Egyik végét az alvó dereka körül kötötte, a másikból mozgatható hurkot kötött. Aztán felhúzta puskája ravaszát, kezéigyébe tette le, egy hajom fókabörszj mellé. Nagy erőmegfeszítéssel fölemelte a gerendát, az alvó fejét átdugta a hurkon és jól meghúzta, teljes súlyával ránehezedve. Aztán puskája után nyúlt és lövésre készen tartotta.

Jim Cardegee ijedten riadt föl, levegő után kapkodott és rémülten nézte a kettős kinyitókészülékét.

— Hol van? — kérdezte Kent, miközben megengedte a kötelet.

— Ostoba! — Hé!

Kent csak hátrahúzódott és a másik nem jutott levegőhöz.

— Ostoba, hej! hej!

— Hol van? — ismételte Kent.

— Micsoda? — kérdezte Cardegee, mihelyt lélegzetét vehette.

— Az aranypor.

— Miféle aranypor? — kérdezte az elképedt tengerész.

— Tudja jól, — az anyém!

— Nem láttam én. Hát mi vagyok én! Kincseskamra? Mi közöm nekem a maga aranyporához?

— Lehet, hogy tudja, lehet, hogy nem tudja, de én mindenesetre magabiztosan a szuszt, amíg megtudja. És ha fölemeli a kezét, leütöm a fejét.

— Azt próbáld! — ordított Cardegee és a kötél megfeszült.

Kent abbahagyta egy pillanatra, a tengerész jobbra-balra forgatta a nyakát, mintha a nagy szoritást akarna kiheverni és addig mesterkedett, amíg kissé meglazította a hurkot és épen az állára toltta a kötelet.

— Nos? — kérdezte Kent, a vállomást várva.

De Cardegee vigyorgott.

— Menjén azzal az akasztással! Maga bolond fajankó!

Aztán a tengerész közreműködésével komédia lett a tragédiából. Cardegee volt a nehezebb kettőjük közül, Kent hátravette magát és lefelé húzódott, de nem tudta fölemelni a másikat a földről.

Mint hogy nem tudta fölhozni a tengerészt, Kent belekapaszkodott a kötélbe és elhatározta, hogy addig rázza, amíg kényszeríti bevallani, hogy mit tett a kincssel, de a forradásos ember nem akart megrázkódni. Öt, tíz, tizenöt perc is eltelt, míg végre Kent leengedte tehetetlenségében foglyát.

— Jól van — mondta, miközben egyre törőlgette arcáról az izzadságot — ha nem akarja, hogy fölakasszam, le-lövöm. Nem minden ember született arra, hogy fölakasszák.

— Szép kis komédiát csinálna ide a kunyhó padlójára. — Cardegee időt akart nyerni. — Hát hallgasson ide, megmondom, mit csinálunk, összeszedszük a fejünket és együtt kigondolunk valamit. Maga elvesztett valami port. Azt mondja, én tudok róla, én meg azt mondom, nem tudok. Hát gondolkozunk egy kicsit és hányjuk-vevünk meg a dolgot.

— Azt próbáld! — mondta Kent gunvoson a tengerész előbbi kitérését ismételve. — Én már meghánytam-vetettem a dolgot, maga csak gondolkozzék és ha valami mást próbál tenni, ugy átlukasztom a fejét, mint a pintv.

— Az anyámra kérem...

— Könyörüljön rajta az Isten, ha szereti magát.

(Folyt. köv.)

Az Erdélyi Keren Hajjeszód nagynevű vendégeinek, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. főszerkesztőjének művei:

Die Genesung

Költemények. Ára kötve 60 lej.

Besuch in Erez Israel

A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányútjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában.

Törvény

A közigazgatás egységesítéséről. Fordította Dr. PAP JANOS

Ára 200 lej

Kapható az Uj Kelet könyvostályában — Cluj

Megnyit
Zsibón az ujonnan berendezett
Makkhetes
kóser vendéglő.
Jó házikoszt. Pontos kiszolgálás.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Pentek: A trónörökös. (Egy császári hátragédiája. Repriz. Uj betanulással, új szereposztással Napibérlet 16. sz. B. Sorozatszám: 162).

Szombat délután fél 4 órakor: A Farkas. (Negyedik ifjúsági előadás nagyon olcsó helyárakkal. Előadó: László dr. Rajka László. Poór Lili föllépésével, Sorozatszám: 163.)

Szombaton fél 8 órakor és fél 10 órakor mozielőadás: Éva almája

Vasárnap délelőtt 11-kor: Mozimatiné és 10 lejes helyárakkal.

Vasárnap délután fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor mozielőadás: Éva almája.

A színháziroda közleményei:

A Bölcsődal. Aki figyelemmel kíséri a budapesti Vígyszínház műsorát, láthatja, hogy hetek óta csaknem minden estére a Bölcsődal van műsorra tűzve és estenként a zsufolt nézőtér kitörő tapsvihari kísérik az előadást. A Bölcsődal szerzője Fodor László, aki már a világszerte ünnepeit magyar színpadi szerzők gárdájába tartozik a dr. Szabó Juci és Templom egere európai sikerei révén. A Bölcsődal premierje kedden este lesz. Négy egymásután esti van költözve a jövő héten a Bölcsődal.

Éva almája: szombaton és vasárnap Magyar Színházban. A mozi szerető közönségnek ünnepnapjai közelednek: Monty Banks legújabb, legragyogóbb 10 fevonásos vigjátékát, az Éva almáját fogják bemutatni. Az Éva almája ma egész Európában a legjobb hangzású márk. Az Éva almája Monty Banksnek ez a ragyogó, új filmatrakciója szombaton este fél 8 órakor először és fél 10 órakor másodsor látható a Magyar Színházban. Vasárnap négyszer adják az Éva almáját fél 4, fél 6 fél 8 és fél 10 órakor. Jegyek délelőtt előre is válthatók. A vasárnap esti előadás alkalmával számozott jegyek lesznek.

Ma este a Trónörökös. Lázás izgalommal várja a közönség a mai estét, amikor a meyerlingi katasztrófa gyászos emlékei és véres képei fognak megelvédeni a színpadon. Vajda Ernő híres Trónörökösét adják, ezt az izgalmas, érdekesítő drámát, amely a Habsburg császári családnak ezt a véres eseményekben gazdag tragédiáját vitte színpadra. Poór Lili, Székelyhidy Adrienna, Balázs Samu, Ojasz Lajos, Kemény László, Mihályffy László, Tóth Elek személyesítik meg a meyerlingi katasztrófa smert hőseit.

Ma délután: Monty ég és föld között — egyetlen egy napig. Egyetlenegy napig látható a Monty ég és föld között című hallatlanul mulatságos vigjáték-attrakció. Csak két előadás lesz ma: fél 4, fél 6 órakor. Helyárak 30, 20 és 10 lej.

Imperial, Agfa, Mimosa fényképészeti cikkek és gépek Révész Ernő, T.-Mures

KIADÓHIVATAL
Str.
SZERKESZTOS
Ejelli telef.
ELCFIZETESI
Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy nora.
IX évfolyam
1928 Decemb
* 5689 K

A tize

Tíz esztendője előtt, ezen a köd erdélyi románság Gyulafehérvár fölteti manifestációk Erdély egyesült országával, Román fordulatok napjai ferengő birodalmi letett meg Európ hatalom, amely románok évszázad Dnyeszterig herje. És tíz évvel ez ember napon a román nép azokat ket, amelyek azóta teri megnyilatkoz dolatainak és a m

Az erdélyi zsidó ezen a tíz év előtt sen, sem az azt köban. Nem vett rész jóval a béketárgy érezte, hogy az a mélyvel volt hazá szemben viseltetés ne vágion elébe az gadtan, fogalmaz történelmi átalakul kor talán akadtak kórmánság körében, az az erdélyi zsidóság sát, de számunkra sés sokkal szentel hogy pillanatok-sz oportunitási szemp volna ebben.

Azóta Nagyromá jogilag is befejezt vált, amelyre a né rá a jóváhagyó p dők pedig már rá új állam keretei l is és kötelességt célküztüzéseinkben ben egyé váltunk niával. És a mos a gyulafehérvári évfordulóján az e őszinte szívvel és részt a román nép nek a mesze kiha nek áldozik.

Együtt-ünneplő melegebb és bens ember elsejen m mány áll az orsz teteteményese azo nek és konkrét o lyeknek örök szin hérvár. Ugyanaz a tíz évvel ezeltől monzolta az egy aktusban kimond egyesült Nagyrom mok szerint korra a kötáblára. igéjét tartalmazó iokratikus kom igazságnak s népi vényei is. Széttép ez a két dolog, az függő logikai lán szakítás tragikcu jóvő palettájára. eszmény csak aki mőnikus, ha mi fényvel sugárzik vár csak akkor l